

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISK DAGBLADET

Kolmapäeval, 17. veebruaril 1971

Nr. 13 (3599)

13. aastakäik

Noortepäevad Stockholmis

Mai kuul, taevaminemispühade nädalalõpul toimuvad Stockholmis eesti noorte pidupäevad: 21. kuni 23. maini leiab nimelt aset terve rida noorteüritusi teatri, spordi, laulu, tantsu ja mängu vallas.

Noortepäevade sihiks on ilusates kevadepäevadeks Stockholmi kokku tuua noori üle Rootsi ja ka kauge- mait suureks rõõmsaks pereks, kus oleks võimalik anda ja ka ise osa saada eesti laulust, teatrist ja mängust. Noortepäevadele on teretulnud kõik eesti noored, olenemata sellest, kas nad kuuluvad skautide-gaidide ridadesse ja käivad eesti koolis või elavad ilma suurema kontaktita eesti ühiskonnaga üle Rootsi. Teretulnud on loomulikult ka vanemad eestlased noorte esinemist hindama ja osa saama vaba eesti nooruse pidupäevadest.

Noortepäevade eellöödodega tehti algust 1970. aasta mais noortepäevade peatöimkonna moodustamisega. Sellesse kuuluvad esimees Ivar Paljak, abiesimees Priit Tammar ja Peeter Teedla, laeukur Elise Truuvet, sekretär Ana Blunt ja eritoimkondade juhatajad: Erna Klemmer (mudilased), Viljar Nairis (muusika), Richard Norrell (informatsioon), Harald Sepp (majutus ja reisid), Priit Tammar (pidu), Hillar Tarning (sport), Udo Tohver (rahvatants) ja Aa Voks (tenter).

Neljapäeval, 20. mail toimub noortepäevade avamine, Stockholmis Eesti Algkooli teatrilavastus: "Külaaline maailmaruumist", spordivõistlused ja tutvumiskohtu tantsuga. Reedel, 21.

mail jätkuvad spordivõistlused ja viiakse läbi ülerootsiline mudilaste kokkutulek. Öhtul on kavas Stockholmis Eesti Teatri etendus Sõdra Teatris: Arvo Mägi "Rahu maa peal".

Laupäev, 22. mai on pidustuste päev. See algab peapidustustega Stockholmis Stadtteatri suures saalis. Kavas on ühendatud lastekooride esinemine, mudilaste mänguesinemine, pop, noorte ühendatud rahvatantsutrupi ja noorte solistide esinemine.

Oodatakse külalisesinejaid ka Saksaamaal. Sama päeva õhtul toimub piduõhtu kireva eeskavaga, tantsu, laulu ja mänguga rahvapeo laadis. Peol tahatakse pakkuda ülevat tantsumeelolu diskoteegi õhkkonnas noortele, — kes seda soovivad, ja pisut ka vanematele.

Noortepäevad lõpevad pühapäeval, 23. mail noorte estradidiskussiooni-ga eestlannelist teemadel.

Noortepäevade peatöimkond kutsub üles kõiki eesti noori Rootsis ja ka väljastpoolt osa võtma noortepäevadest Stockholmis 1971. aasta kevadel — nii esinejate ridades kui ka publiku hulgas, teretulnud on samuti noorte vanemad!

Noortepäevade aadress on: Eesti Noortepäevad, Drottningg. 85 I, 111 60 Stockholm, tel. 10 68 07.

600 osavõtjat USA lennuks

Esimene registreerimise-etapp lennukis Ameerika mandrile aastal 1972 andis resultaadina tervelt 600 soovijat kasasõiduks. Kogemuste põhjal on teada, et selliste pikajärgsete kavadatund lendude puhul liitub lähema aasta jooksul esialgselt registreerimisele enam kui kaks korda rohkem sõitjaid. Seeja Lend Lääne III 1972 peaks viima üle Atlandi ligikaudu 1500 eestlast.

Pärast registreerumist on välja kujunenud viis alternatiivi (klambrites registreerunute arv): Lend A — start 30. juunil Stockholmist New Yorki ja tagasi (118); Lend B — start 30. juunil Stockholmist New Yorki ja tagasi Niagara — Stockholm (73); Lend C — start 7. või 8. juulil Stockholmist Niagarasse ja tagasi New Yorgist Stockholm (154, järele ainult 18 kohta); Lend D — start Kopenhaagenist 7. või 8. juulil Torontosse ja tagasi (75); Lend E — start Stockholmist 8. juulil Torontosse ja tagasi (143). Alternatiivid Kopenhaagen — New York ja tagasi ning alterna-

tiiv Stockholm — Niagara ja tagasi jäävad väheseks huvi tõttu ära (43 resp. 21 registreerunut). Lennuk lend B jaoks on üritud Rahvusfondi nimel ja lennukid lendude A, C ja D jaoks Skautliku Maleva nimel.

Kuna tehnilistel põhjustel polnud võimalik materjale kõigile õigeaegselt välja saata, siis otsustati registreerimisega pikendada ilma "trahvita" kuni 24. veebruarini 1971. Pärast seda kuupäeva on aga hind, nagu varem kavandatud, kallinev iga veerandastaga 25 kr. Registreeruda: Lend Lääne 1972, Box 11053, 750 11 Uppsala 11.

EESTI PÄEVADE ROOTSI-PANUS ON KUJUNEMAS

Nagu meie lehe eelmises numbris avaldatud, toimus järjekordne organisatsioonide-vaheline nõupidamine ülemaailmsete Eesti Päevade aktsioonil 6. veebruaril ERN ruumides. Avaldatud informatsioon sisaldas Lend Lääne III toimikonna juhataja Richard Norrelli ja Sven Hansoni ülevaate seniste registreerumiste kohta. Sellele lisaks märgitagu, et Eesti Laenu-Hoiu Ühise poolt on juba alustatud sissemaksu-kartide laialisaatmist reisirahade kogumiseks koos informatsiooniga ja summade laekumine on juba alanud.

A. Horm informeeris koosliijaid ERN vastava töötöimkonna poolt väljatöötatud kavade poliitilise ringreisi korraldamiseks. Ringreis algaks Torontost esmasp. 17. juulil bussiga Ottawa, 18. juulil tutvutatakse Kanada parlamendiga, vahisustusteta ja linnaga, 19. juulil õhtuks jõutakse Montreali, kus viibitakse ka 20. juulil, 21. juulil lennatakse Washingtoni D. C., kus peatatakse ka 22. ja 23. juulil. Kavas on tutvumine kongressiga, valitsusasutustega, par-

teide peakorteritega koos ülevaatega USA ja rahvusvahelisest poliitikast, 24. juulil sõidetakse bussiga New Yorki, kusjuures vahepeal on lühem peatus Baltimores. 25. ja 26. juulil on pühendatud New Yorgile. 10 päevane ringsõit lõpeb 26. juulil õhtul Eesti Majas New Yorgis. Sellest ringsõidust võivad osa võtta asjastuhtitud ka Kanadast ja USA-st. Ringsõidu korraldamise võtab oma peale Nyman-Schultz reisibüroo. Ringreisi täpne kava koos hin-

naga tehakse teatavaks lähematel kuudel.

STRUKTUUR JA TÖÖKORD

Nõupidamisel otsustati, et juhatus esitab järgmisele organisatsioonide-vahelisele nõupidamisele täpsema Rootsi Komitee struktuuri ja töökorra kava, milleks ettepanekud on esitatud ERN töötöimkonna ja Richard Norrelli poolt. Nende ettepanekute kohaselt Eesti Päevade rootsipool-

Järg. lhk. 7.

Organisatsioonide esindajate nõupidamiselt ERN ruumides Eesti Päevade aktsiooni üle 6. veebruaril. Vasakult: E. Vilval, O. Aule, L. Kriisa, A. Otema, V. Pekomäe, V. Soo, A. Pae, L. Karupää, T. Kint, A. Horm, H. Mark, R. Hielo, A. Paas, R. Norvell, S. Hansson ja ees keskel H. Joa. (Foto Lepper)

Kusnezovi romaan süüdistab N. Liitu

Inglismaal eluneva vene eksil-kirjaniku A. Kusnezovi romaan "Babji Jar" ilmus nüüd ka nii, nagu kirjandik selle löi: normaalse väljaandena. Vene keeles avaldas selle romani nüüd kirjastus "Possey" Frankfurtis ja saksa keeles kirjastus Axel Juncker Münchenis. Selle väljaande, mis ilmus Venemaal, ja nüüdse venekeelse väljaande kõrvutamise ja võrdlemise teostas kirjanik Valeri Tarsis, kelle analüüs-ülevaade ilmus Shveitsi ajakirjas "ZeitBild" (nr. 1—1971).

Kõik see, mis Venemaal tsensuuris kustutati, esitatakse nüüd muust tekitust erinevas kirjjas. See võimaldab näha mis süsteemile oli ebameeldiv. Näiteks kirjutab Kusnezov sakslaste sissetungi kohta: "Meie naaber Jelenä Pawlona, keda tema ülevaade tõttu võisime vaevalt veel tunda, hüüdis rõõmsas jahmatuses triumfeerivalt: sakslased on siin! Nüüd on Nõukogude võimul lõpp!" Pärast tsensuurimist avaldati see lõik järgmises redaktsioonis: "Meie naaber Jelenä Pawlona, keda tema ülevaade tõttu võisime vaevalt veel tunda, hüüdis: sakslased on siin!" Nii anti sellele lõigule hoopis teine — süsteemi kontseptile vastav mõte ja tähendus. Lisaks kustutati kõik need kohad, mis kõnelesid rahva väimustest sakslaste saabumisel või sellest, et kõik saksa väeosad olid motoriseeritud, vene sõdurid aga liikusid jala.

Nõukogude Liidu ajakirjanduses süüdistati sakslasi selles, et nad käituvad igafi mõistlikult, ning seda isegi ajal, kui venelased kõikjal rüüstasid. Venelaste rüüstamise kohta laseb autor oma vanaisal ütelda: "See, mis nad teevad, on õige. Bolshevikkid võtsid meie rahvalt kõik. Hiljem nad müüsid selle kogu meile kolmekordse hinda eest. Kõik, mis ärdes on, on meie vara." "Tsensuur jättis ainult lause: "See, mis nad teevad, on õige."

Kusnezov laseb oma vanaisal ka ütelda, et ta ei "tunne maailmas midagi barbaarsemat kui on seda Nõukogude võim, nälja ja hirmu süs-

teem." Ka näitab Kusnezov romaanis sil ainult 22 a. hiljem, kui Leedu vägivaltalt inkorporeeriti N. Liitu. Vaatamata sellele on Leedu rahva vaim jäänud kindlaks ja tema lootus riikliku iseseisvuse taastamisele ei ole kunagi vankunud.

Järg. lhk. 7.

USA kinnitas toetust Leedu iseseisvusele

Välisminister William P. Rogers saatis Leedu Vabariigi aastapäevaks Leedu esindajale USA-s Joseph Kajeckasele järgmise lükutuse:

Leedu iseseisvus 53. aastapäeva meenutamise puhul Leedu rahva poolt on mul tõsine heameel teile lähendada parimalt soovet USA valitsuse ja rahva nimel.

Leedu ajalugu dokumenteerib pikka võitlust võõra domineerimise vastu. 1918. aastal kulmineerus see võitlus riikliku iseseisvuse heledaks leegiks, mil Leedu saavutas oma õigustatud koha Euroopa riikide hulgas.

See leek kustutati traagiliselt viisil ainult 22 a. hiljem, kui Leedu vägivaltalt inkorporeeriti N. Liitu. Vaatamata sellele on Leedu rahva vaim jäänud kindlaks ja tema lootus riikliku iseseisvuse taastamisele ei ole kunagi vankunud. See jalgus ja isamaaline meelekindlus on olnud inspiratsiooniks kõigile, kes hindavad vabadust.

Ameerika rahvas saab aru ja sümptatiseerib Leedu rahva sooviga, olla ise oma saatuse peremees. Ühendriikide valitsus kinnitab Leedu vägivaltalt inkorporeerimise jätkuva mittetunnustamisega oma toetust Leedu enesemääramise õigusele.

EPL 17. veebruaril 1971

SOBIMUSE HIND

Willy Brandt ja tema välisministri Claus Scheel on motiveerinud oma idapoliitikat muu hulgas sellega, et sobimused toovad kommunistlikult poolelt ka vastuteeneid. Moskva-paketi osas pidi üheks oluliseks vastuteeneks kujunema Berliini küsimuses teatud vene järeleandmistele saavutamise, milliste märkade aga senini ei ole näha, kui-gi ametlikult lepingu kinnitamine, n.n. ratifitseerimine, saksa liidu-parlamendi poolt seisab selle taga. Jäiab mulje, et venelastel ei ole kiiret ega erilist huviget, et propagandafakteidga leping kunagi ametlikult jõustuks.

Mis puutub aga Saksa sobimuse poolkategorias, kus Bonn aksepteeris Poola läände nihtatud piirid Saksamaa arvel, siis selles osas on Warssavi poolt lubatud humanne vastutatu — saksa rahvusest kodanike väljajaskmine — siiski toimumas teatud määral. Rõhutamata, et teatud määral, sest näit. rootsi televisioonis edasi antud intervjuudest ümbersõutajatega Poolast selgus, et Warssavi kommunistlik režiimiltselt ei ole kavatsenudki kõiki oma valdkonnas asuvaid sakslasi välja lasta. On nimelt ametlikult kõneldud umbes kümnest tuhandest järele jäänud sakslasest, kuna Bonn hinnatakse Poolas asuvaid sakslasi vähemalt sajale tuhandele, kui mitte rohkemale.

Taktika on tuttav sakslaste pärastsojaseist läbirääkimistest Moskva-sõjavangide ja saksa rahvusest isikute kooljaskmisel, kus venelased alguses teatasid, et neid on vaid mõned tuhanded, siis laskisid koju mõned kümned tuhande, kuna tegemist tegelikult võis olla saja tuhandega või rohkemaga. Inimesed kujunesid nagu vahetus-rahaks — iga kord kui sakslased oma inimesi välja tahtsid, pidid nad midagi vastu lubama. Ja mida enam vange järele jäi, seda tugevam oli läbirääkimispositiivne järgmisel korral. Fakt on see, et sakslasi leidub ka veel praegu kümneid tuhandeid Venemaal, ilma et neil oleks võimalust repatrieeruda.

KLA

Nii siis sama kooli järele talitakse lubab Poola valitsus "vabatahtlikkuse alusel" vabaks anda järelejäädud kümnetuhandelise kontingendi, kuigi tulejad ise avaldavad veendumust, et sakslasi on Poolas vähemalt sada tuhat, kelledest kõigil aga ilmselt ei ole lootust nauditada Brandt-Scheeli sobimuse hunaanset poolt poolkategorias, s.o. kujuneda selle "hinnaeks".

Nagu pääsenute intervjuudest selgus, on nad paljudel juhtudel pärast mitmeaastast ootamist äkki saanud lahkumisele ja käsitatud reisisa viigigi lühikesse aja jook-sul, nii et neil ei jäänud aega oma varanduse likvideerimisekski. Majad jäid riigile, poola raha ei saa samuti ümber vahutada ega välja viia. Nii kujunevad need väljarändajad tegelikult mingisugulajutau-gutuks, põgenikeks, kes paljaksii peavad oma kodudest, mis enne sõda asusid põlisel Saksamaal, hõkuma üle vahepeal lõunasse nihtatu-tud piiri vastu tundmatust tulevikule. Ei ole ime, kui sellise olukorra juures leidub kõhklejaid Poola-sakslaste hulgas, eriti kus Poola kommunistlik režiimilts on vähemalt siiani olnud kergem kui näit. N. Liidus või Ida-Saksamaal.

Tähelepanväärt oli aga informat-sioon, et Poolas ilmuu ajakirjandus midagi ei kirjutanud sobimuse sel-lest küljest ega väljajäätav võima-lusest sakslastele. Informatsiooni kinni hoides püütakse ilmselt alla suruda reisisjate arvu, samuti väl-jajäätav-igatsust oma rahva juures, kelle reaktsioone valitseva režiimiltsuhtes maailm on viimastel nädalatel võinud jälgida Danzigis, Gdynias ja teistes Läänemere-äärsetes linnades.

Repatrieerimisaktiivisooni teostamise viisist nähtub ilmselt, et Warssa-vis ei ole meeleolud sakslaste suhtes kuidagi viisi muutunud human-semaks. Need meeleolud ei jää teadmata läänesakslastele, kes üha suurema skepsisega vaatavad Brandti idapoliitika püretide reaalsete tulemustele.

VÄLISKOMMENTAAR

KES PETAB KEDA?

Möödunud aasta viimases numbris vaatleb ajakiri AEN-Correspondence välismaailmas kohati suurt tähelepanu äratanud Rumeenia rolli kommunistliku idapoliitika. Milline on tõde legendist Nicolae Ceausescu nime ümber, küsib artikli autor Victor Cornea, ise pärit Rumeeniast. Vastust otsides meenutab autor, et Ceausescu väidetav eesmärk leida Rumeeniale sõltumatus Moskva ülemvalitsusest äratas Läänes mitte ainult imestust, vaid ka heakskiitu. Temale omistatud trotslikku poliitika peeti tõendiks, et hoolimata Tšehhoslovakkia vägistamisest on ühel Ida-Euroopa režiimil siiski võimalik käia oma teed ja leegi vältida Erezhnevi doktriini — relvestatud interventsiooni — ultimativest rakendamist, kui ainult tema juhid on niisama "kavalad" kui Ceausescu ja tema eeskujul oskavad Kremli võimureid üle trumbata.

See on ohtlik ja Nicolae Ceausescu juhtumil täiesti põhjendamata oletus, kirjutab Cornea. Rumeenia rahvas on jatkuvalt hoolimatu diktaatuuri haardes, kus nii riigi kui partei kogu võim on koondatud ühe mehe, Ceausescu kätte. Igasugune mõtte-avalikkuse ees kõige rangema kontrolli all, noorsugu on reglementeeritud, maa on kollektiviseeritud ja kõige taga varitseb vana salapolitsei aparaat. Üksnes avaliku terrori puudumist ei tohi ekslikult pidada vabaduseks: inimesed elavad endiselt hirmu all. Igal juhul on olukorra sallimatu. Et seda kuidagi-viisi üles siluda, võitis režiim applikarrikka "venevastase" ja "patriotismi", mis rahva traditsioonilist karist Venemaa suhtes silmas pidades

ei nõudnud erilist pingutust. Valitsev oligarhia kasutab seda kartust ära, et tekitada rahva hulgas meeleolu, et kohanetakse ja lõpuks lepitakse kehtiva olukorraga.

Selles seisab tegelikult Rumeenia olukorra paradoks: häärmastav töis-asi, et vihatud režiimilts säilitamist esitatakse rahvale kui kaitses palju suurema pahe, nimelt Varssavipakti invasiooni vastu. Rumeenlased, väljaarvatud režiimilts käsilased kodus ja peotäis eksiteele viidud või oma-kasu huviltsi väljas, jäävad Ceausescu kättesaamatu narmimängu suhtes külmaks. Nad pole lasknud ennast petta ka tema varislikust esimese-võitlejana rahvusliku iseseis-vuse eest. Sel puhul pruugib vaid meenutada, et president Nixon oli pärast oma ametliku külastäku Bukarestist vaevalt tagasi jõudnud koju, kui Ceausescu ruttas vanduma alandlikku truudust lülide Nõukogudega.

Kui Ceausescu kõneleb rahvusli-kust "suveräänsusest", siis mõtleb ta tegelikult hoopis teisele asjale, ni-melt rumeenia partei suveräänsusele läbikäimisel vene parteiga. Kui ta rõhutab "võrdsust", siis on ta peami-seit mures selle pärast, et teda ei alandatakse tema asekonsuli ametis. Rumeenia rahvas teab oma traagilisest kogemusest, ni venelaste kui nende rumeenlastest asekonsulite käest et ei saa olla juttugi mõne-sugusest vabadusest või rahvuslikust õigustagasisaamisest nii kaua kui talle pole lubatud demokraatlikku võimu, et anda hindupäa Ceausescu-le ja kõikidele väikesematele satraa-pidele ning vabalt määrata oma maa tulevikku. Et selleni jõuda, on kõi-gepealt vaja poliitikat, mis tugev-daks ikkustatud rahva taht vastu panna ja uuendaks tema lootust põh-jalike muudatuste toimetulekule.

Cornea artikliga heidab AEN-Correspondence natuke valgust petteli-vid Rumeenia kommunistliku partei-juhi ja ühtlasi presidendi tegevusest, mis suurel määral aldis eksitada ava-likku armavast vabas maailmas. Artiklist nähtub, kuidas Ceausescu püü-ab petta oma rahvast, te ainult kind-lustada oma positsiooni Kremli ase-konsulina. Valgustamata on jäänud aga teistest küljest Kremli enese osa ilmses kokkuvangus Ceausescuga. Ei saa olla just kahtlust, et Ceausescu võis ajada oma "trotslikku" poliiti-ka ainult ainult Kremli heakskiitmi-sel või koguni algatusel. Tagamõit-eks pidi siis olema avaliku armavi-se eksitamine välismaailmas, mis tea-tavasti ka üldjoontes korda läks. See annab lõpuks vastuse küsimusele, kes petab keda, kui Rumeenia roll-ist idablokkis juttu on.

A.K.

Kohalik elu

OSKARSHAMN

EV aastapäev

6. märtsil kell 15.00 toimub Oskarshamni kirikus Vabariigi aastapäeva tähistamiseks jumalateenistus. Sellele järgneb Be-Ge Hotelis Eesti Selti aastapeakoosolek ja ühine koosviibimine õhtusöögiga. Teretule-mast kõigile!

OES JUHATUS

STOCKHOLM

Mugav söit Helsingisse

Pühapäeval, 21. veebruar, kell 18 sõidab luksusaurik "Finnhansa" Nynäshamist Helsingisse, kuhu saabutakse esmasp. hommikul kell 9. Tagasi sõit samal päeval kell 17. Laev saabub Nynäshamni teisp. hommikul kell 7. Sõidu korraldab kohalik Soome leht. Lähemaid andmeid tell. 717 11 22 või 717 12 12.

STOCKHOLM

Diskussioon Kuuba üle

ABF-maja Z-saalis, Svevägen 41, toimub reedel, 3. märtsil paneel-diskussioon, millest võtab osa ka raadioreporter ja Esinduse saadik Andres Küng. Diskussioon algab kell 19.30 ja selle teemaks on "Kuuba eeskujuna". Teisteks diskuteerijaks on Sven Wernström ja Pierre Schori.

STOCKHOLM

Üleskutse Eesti noortele!

Eesti noor Stockholmis, kas Sa oled huvitatud poliitika? Kas Sa tahad teha midagi praktiliselt meie maa ja rahva kasuks? Kas tahad osa võtta aktiivsest, nagu demonstratsiooni-d, lendlehtede levitamisest, planeerimisest jm. — selleks, et levitada teadmisi Eesti kohta ning hankida suuremat tuge ja stipendiaat meie vabaduse-taotlustele?

Kui Sinu otsus on positiivne, siis helista tell. 47 78 99, et võiksime koos läbi arutada, mida ja kuidas aktiivse-ette võtta! Helista ka sel juhtu-mil, kui Sa oled Eesti tutvustamise vastu!

Anne Marie Albo

Kunstnäitus Göteborgis

Toomas Lehes maalide näitus toimub Göteborgi Eesti Majas 20. veebruarist kuni 23. veebruarini 1971. Näituse avamine leiab aset laupäeval, 20. veebruaril kell 14. Väljapanemisele tulevad 1970. ja 1971. aasta maalid.

Insener Vello Ranniste pühitset 10. veebruaril Villingbys oma 50. aastast sünnipäeva.

B. Alverilt luulekogu ilmumas

Bettie Alver

Okup. Eestis pärast sõda kaema-mat aega põln all olnud tuuletaja Bettie Alverilt on käesoleval aastal oodata uut luuletuste-kogu Eesti Raamatukirjastuse. Selle peal-kirjaks on "Eluulbed".

Viimane luulearaamat, peamiselt va-reliminunud luuletustest, ilmus Bettie Alverilt a. 1966 pealkirjaga "Tähe-tund". Võib arvata, et tema uus ko-gu sisaldab ennekõike seni avaldamata luuletusi, kuna 1966–1971 on luuletajalt ainult üksikuid peoseme ja mõned luuletused kirjanduslikes aja-kirjades ilmunud.

Et Bettie Alveri luulevalimikke on ilmunud ka välismaal, üks Stockhol-mis ja teine Torontos, sellest pole okup. Eesti kirjanduslikes välja-anetes ühtki sõna avaldatud.

Jüri Linask füsiol. doktor

University of California at Los Angeles (UCLA) kaitses doktori väitekirja Jüri Linask ja saavutas doktorikraadi rakkude füsioloogias. Väitekirja käsitleb suhkru transpor-ti aine rakkudesse, tõendades, et suhkru sissevool toimub diffusiio-ni protsessi abil, mitte aegade jooksul populaarseks saanud mem-braaniteooria põhjal.

Jüri Linask sündis a. 1939 Tartus. Saksamaalt siirdus ta 1950 Willi-mantsusse, Connecticutis, kus lõpe-tas a. 1963 ülikooli BS kraadiga far-matsioloogias. Samas savutas ka ma-gistrikraadi 1964. aine füsioloogias ning asus sealt UCLA-esse kus õppis USA atomienergia komisjoni sti-pendiaadina. Praegune asukoht on Philadelphia, kus töötab Pennsylv-ania haiglas südame elushoia pro-bleemide alal.

Jalgpalluri poeg profiks

REYKJAVIK (VES) — Islandis, Reykjavíkis, elab meie omaaegne jalgpallivõõr Evald Mikson pere-konnaga. Isa järgedesse on läinud ka poeg Johannes, kes on praegu 20 a. van ja kes on endale spori-diaal teinud juba väga hea nime, milline tuntud reas Euroopa jalgpallimänges, kus Reykjaviki mees-kond käinud võistlemas.

Islandi jalgpalliliit teatis ta pari-ma mängijana möödunud novembri-l Londonisse, kus toimusid Skandina-avia riikide jalgpallitreenerite kursu-sed. Kohanud seal Kaplinna ühe kut-selise jalgpallimeeskonna mänedžeri, tegi viimane noorele sportlasele ettepaneku tulla sellesse kütselise meeskonda mängima Löuna-Aafri-kasse. 14. detsembril lisandus Londoni tehtud ettepanekule kirjalik et-tepanek Kaplinnast samalt mänedž-erilt.

Johannes Mikson, kes on jälle ta-gasi oma sünnilinnas Reykjavíkis, pole veel andnud ettepanekule jasta-vat ega eitavat vastust. Küsimus on mitmesuguste lisaandmete saamiseks selgitamisel.

Johannes Miksom on isa kaudu eestlane, ja nagu ta märgib, tunneb end ka eestlasena. Eesti jalgpalli-sporti ajaloolas on varem esinenud vist vaid üks juhus, kus eestlane ol-

Eskimod eestlaste külalised

TORONT OVE) — Kalevi Suu-saklubi külalistena viibivad Toron-to lähedal Camp Bordenis 16 indi-aanlast ja eskimod, kes saabusid North West Territooriumilt Horse-shoe Valleys tootmavale Põhja-Ameerika mürdamasusestamise meistrivõistlustele.

Kauged külalised tulid ühendriik-dest võistlusreisil ja kuna neil tu-li enne võistlust arvestada kümne päevase ootajaga ning nende reisi-kassa oli võrdlemisi kassin, siis pöör-dis nad võistlusi korraldava orga-nisatsiooni — AKlevi Suusaklubi — poole toetus saamiseks. Kalevi Suu-saklubil õnnestus Kanada sõjaväe võimude vastutulekul kaugel külali-sed elama paigutada Camp Bordeni sõjaväelagrisse, mis asub võistlus-koha lähedal. Võistlejate ülevõidula-mise kulude katteks panid Eesti Ma-jandusklubi ringkonnad RVN esime-he I. Heinsoo organisatsioonil kok-ku 320 dollarit, mis katab tootlusa-miseks ettenähtud vajaminekuid.

nud elukutseliseks jalgpallisportla-seks. Selleks oli Arnold Pihlak, kes mängis kütselisea ühes Austria jalgpallimeeskonnas 1928/29. (VES)

EESTI PÄEVALEHT

Estniska Dagbladet
Peatoimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
sissekäik Kocksgård 3
Address: Box 16320,
103 26 Stockholm 16
Telefon 12 84 46

Toimetaja Eeskiltnus Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eeskiltuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostigiro nr. 28650
Kuulutusarvete postigiro 60 59 00
— 0, Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta kr. 129.-
Termin (4 kuud) kr. 45.-
Kuu kr. 12.-
Väljaandja EESTI PÄEVALEHT
FÖRLAGS AB
Trükkija: Eeskiltuna-Kuriers
Tryckeri AB Eeskiltuna 1971

Rahvuslik Parempoolse Rühma ettepanekuid-soove Esindusele

Pärast V Esinduskogu valimist tuli uus Esinduskogu kokku s.a. 23. jaanuaril. Sellel koosolekul tegid rühmitused ettepanekuid Esindusele jätkuvaks tööks. Rahvuslik Parempoolse Rühma esimees Mihkel Jüris esitas oma rühma soovid ja ettepanekud, kusjuures Esindusse kuuluva suurima rühmituse esimees tõi ette ja nentis kokkuvõttes järgmist:

— Tuleb eriti rõhustavaks pida, et paguluses üleskasvanud eesti noorus tunneb huvi Esinduse töö vastu. Vanem põlvkond on teinud oma töö, noorem generatsioon jätkab seda. Arvud näitavad, et eesti rahvusgruppi ühiskondlikult areng on siin maal kõigiti normaalne ja Esinduse töö kodumaa vabaduse eest võitlemisel kestab raugemata jõuga.

PANUS KOGU PAGULAS-KONNALT

— Rahvuslik Parempoolse Rühma arvates ei ole eesti rahvuslike huvide kaitsmise ja kodumaa vabastamise töö üksnes üksikute isikute ülesanne, vaid selleks peab kogu pagulaslaskend andma oma panuse. See on kõigi nende kaasmaalaste püha kohus, kes elavad vabas ühiskonnas. Siin on olnud võimalus eesti rahvusgruppi üles ehitada demokraatlikult printsiibilid ühiskondade korraldamiseks keskele organisatsioonide — Rootsi Eestlaste Esindus. Selle keskorganisatsiooni kaudu on seega antud võimalus kogu eesti pagulaskonnale Rootsis kaasa olla meie kodumaa iseseisvuse ja vabaduse eest võitlemist. Miks osa rahvusgruppide liikmeid sellest tööst eemale jääb, on raske vastata. Põhjusti ja arvamisi võib olla mitmeid. Ei taha uskuda, et eemalejääjad oleksid Esinduse vastased. Kas pole selleks oma pitsegi vajutanud asukohamaa avarad võimalused ja moodsa elu mugavused? Need tegurid nõrgestavad töönaolikut rahvuslike tundeid ja ühtekuuluvuse vajadust, tekitades nõnda üksikisikut ja loiid rahvuslikust tööst osavõtmise vastu.

PAREMAT INFORMATSIOONI

— Sisendamaks kaasmaalastesse rahvusliku töö tähtsust Esinduse kaudu, peab RPR vajalikuks parema informatsiooni korraldamist väliskonnale. Selleks paneb RPR ette kas luua Esinduse juurde 3-5-liikmeline informatsiooni toimikond või anda need ülesanded mõnede juhatustuliikmetele tehtavaks. Esinduse tegevusalane informatsioon peaks vihemasti kord aastas jõudma väljale laudadele. Võib loota, et parema informeerimisega ja väljatege kontakti loomisega kasvab Esindust majanduslikult toetajate arv.

Rahvuslik Parempoolne Rühm peab vajalikuks, et Esinduse juhatus toetaks radio- ja TV-saateid informatsiooni edasiandmiseks eestlastele Rootsis.

KULTUURAUTONOOMIA

— V Esinduskogu poolt valitud Esinduse juhikonna esimees ülesandeks on jätkata eelmiste Esinduskogude tööd. Maailma poliitiline areng võib tuua esile ülesandeid. Vastavalt nendele tuleb kohandada taktikalt vajalike aktsioonide etteviimiseks.

Esinduse tööprogrammis seisab endiselt asukohamaal eesti rahvusgruppide huvid ja eluolusete kaitsmine kõikidel aladel — kuni kultuurautonomias saavutamiseni, samuti töötamise vabadus ja demokraatia heaks ning kodumaa vabastamise taotlus kommunistlikust orjastest rahvastest eemaldamiseks õiguse ja ühendatud Rahvaste Organisatsiooni poolt vastu võetud inimlike põhiõiguste deklaratsiooni põhjal.

KOOSTÖÖ VAJADUS

— Rahvuslik Parempoolne Rühm püüab Esinduse poolt ülesseatud eesmärgide saavutamisel kaasa aidata niipalju kui see on võimalik ja vajalik.

Esmastest ülesannetest rõhutab rühm tiheda koostöö vajadust teistes maades olevate eesti rahvuslike keskorganisatsioonidega, millised on samadel alustel nagu Esindus Rootsis üles ehitatud ja koondunud ühiseks ülemajandamiseks Eesti Kesknõukogus, asukohaga New Yorgis; arendada samuti koostööd Euroopa Üurooga Lääne-Saksamaal.

Mihkel Jüris

Balti riikide — Eesti, Läti ja Leedu — saatust on ja on olnud ühine. Seepärast on ka kontaktid ja ühiste aktsioonide etteviimine nende vahel vajalikud.

Koostöös eesti keskorganisatsioonidega teistel maadel tuleb selgitada, milliseid võimalusi on ja milliseid samme tuleks astuda venestamise ja inimõiguste vägistamise paljastamiseks rahvusvaheliste organisatsioonide juures ja avaliku arvamise ees nii asukohamaal kui ka mujal. Võib loota, et vabas läänemaailmas tegutsed eesti rahvuslike organisatsioonide.

V. Pielbusch 70-aastane

Voldemar Pielbusch

Esilistunus tähistab 18. veebruaril tuntud Läänemaa põllumehe Voldemar Pielbuschi oma 70-aastast sünnipäeva.

Juubilar oli Karuse vallas eeskujutalu omanik. Faljud põllu- ja kodumajanduskooli õpilased on oma eluteele W. P. õppeltest viinud kasa praktilist mõtetist majapidamises ratsionaalselt juhtimiseks. Juubilar on üks vabatahtlikke Vabadussõja veterane.

Relva adraga asendades seisid tal siinsed ees kodutalu viljakuse tõstmise. Siirdus Vigala põllutöökoole. Pärast kooli lõpetamist asus vanemate talu majandama. Olles samaaegselt ühistegusevse elustajaks juhtijaks. Poliitilises elus lõi kaasa Massu Põllumeeste Kogu juhatuses. Oli korvitud Põllumeeste Kogu ühikonna kongressidel saadikuteks. Oma maa ilmvastale on juubilar usaldavaks jäänud ka maaposa, kuuludes Eesti Põllumeeste Kogude juhtkonda. Samuti on ta Rahvuslik Parempoolse Rühma kaudu aktiivselt osa võtnud Esinduse tööst.

Võlli on oma tasakaaluka, leplikku meele ja asjalikkude tõelisi olukordi hindava iseloomu tõttu kaasmaalaste poolt lugetud. Juubeli puhul ole tänuatud, ustav eestlane, tehtu eest! Kaasvõitlejad soovivad: jõudu ja tervist eelseisvaks!

R. Paglant

nide töö kodumaa vabaduse eest leib ab kajastust ka kodumaa ja aitab tugevada selase eesti rahva vastupanu.

MARKSISTLIKU IDEOLOOGIA SELGITAMINE

R.P. Rühm teeb Esindusele ettepaneku võtta Esinduse töökavva marksistlikku ideoloogiat hädaolukordade selgitamiseks. Selleks tuleks esialgu pinda sondeerida asukohamaa anti-kommunistlike organisatsioonide juures: kas nad tunnevad huvi selleks tööks ja milliseid võimalusi oleks selleks?

Esinduse jätkuvaks jooksvas töös püüab rühm kõigiti kaasa aidata omakultuuri arendamisel ja eestlase sülitamisel, selleks rakendades oma rühma saadikuid Esinduskogus ja Esinduse vastavast orjaneis.

RPR peab noorsoo ettevalmistamist rahvuslikuks tööks eriti tähtsaks. Eegma generatsiooni poolt tehtud tööd, ti noorus peab edasi arendama vane. Selles seoses on Esinduse Rahvaühiskooli tähtis ülesanne. Rahvaühiskooli tegevuse jätkamiseks püüab rühm kõigiti kaasa aidata.

Kultuurilühinna väljaandmiseks, mis oleks kõigiti kordamiskust, on vajalik kõigi Esinduskogu saadikute kaasajastamine loterii-piletite realiseerimiseks.

RPR peab vajalikuks siinsele kesk-organisatsioonidega koostöökomisjoni tegevuse jätkamist praktilistes tööülesannetes ühistegusevse ja üldrahvuslike huvid kaitsmisel ühist seiskukohtade esitamiseks ametastustele.

RPR soovib jätkata Esinduse töös kaasmavate poliitiliste gruppide juhtkonna koosolekuid, sest valimiseleste tööprogrammidest mitmed punktid vajavad lähenemist selgitamist.

Esinduse majanduslik olukord tuleb võtta tõsiselt käsile ja leida võimalusi sissetulekute suurendamiseks.

Suurloterii läks käiku

Neil päevil algas Eestlaste Suurloterii pilettide väljastamine eesti perekondadele Stockholmis: 6 piletti 15.—.

Küesoleva 11-nda loterii peavõitjaks on sõiduauto Saab V 4 Sedan 1971 20913.— väärtuses, lahtivõetav Crescent jalgratas 778.— väärtuses, reisikirjutusmasinad Olympia 586.—, juuksekuulid Ronsona 152.— väärtuses ja palju muud väärtuslikke majapidamis- ja tarbeasju, kokku 75 000.— väärtuses.

Loterii puhastulu läheb meie siinse eesti ühiskonna kultuuritöö toetamiseks, millest antakse välja ka kultuurilühin. Käesoleval aastal toimub see 13. märtsil piduliku aktusega, kus auhinna saajaiks on meie vana auvürne kirjanik ja koolimees Märt Raud ja näitleja Jussi Romot.

Loterii juhatus loodab, et need, kelle pilatid postil väljastamist ootavad, seda viivitamatult teevad, et asjata postikulusid vältida. Pilettide saab tellida Rootsi Eestlaste Esinduse büroost, Sandhamngatan 1, 115 40 Stockholm, tel. 67 70 53 või Irina Augiit tel. 21 94 46 (päeval), 64 61 25 (õhtul).

Protestkiri US-saadikule

Rootsi Eestlaste Esinduse juhatus saatis Esinduskogu sellekohase otsuse põhjal Ühendriikide saadikule Stockholmis protestkirja vene kalalaeval ärhitudud leedulase Simon Kudrika väljaandmise pärast venelastele.

Koorilaulu-võistluse tulemused selgunud

Möödunud aastal Eesti Lauljaskend Rootsis juhatus poolt väljakuulutatud koorilaulude võistluse tulemusena on nüüd selgunud. Zhürii, koosseisus Eduard Tubin, Hilma Nerep-Mossin ja Harri Kiisk, langetas tunnustuse 82-st võistlusele saadetud koorilaulust kuue suhtes, ja nimelt: III auhind laulu eest "Maru" (autori varjunimi "Lill") ja tunnustusauhinna tõeide "Põhjaeas" (varjunimi "Kevadeõm"), "Maru" (varjunimi "Risoluto") ja "Kevadeõhtul" (varjunimi "Terpsichore").

Tunnustust väärivaid laule leiti olevat kaks: "Mehed" (varjunimi "Muistne tamm") ja "Kevade" (varjunimi "Päike"), millele autorite poolle otsustati pöörduda nendega ühendusse astumiseks. Tunnustust väärivate laulude autoritele otsustati määrata kr. 200.— igale tunnustusasaks. Seega andis laulu võistluse segakooridele 3, meeskooridele 2 ja naiskooridele ühe laulu.

Auhinnatud tõeide ümbriku avamine teostub laupäeval, 20. veebruaril kell 13 Stockholmis Eesti Majas ELR juhatus, revisjoni-komisjoni, ajakirjanduse esindajate ja zhürii juuresolekul. Lauludevõistluse tulemused tehakse teatavaks EV aastapäeva aktusel pühapäeval, 21. veebruaril Stockholmis Kontserthoone Suures saalis peetaval aktusel.

Eesti Lauljaskend Rootsis juhatus on oma ametid jaganud järgmiselt: esimees Joh. Kant, abiesimees Jüri Raid, peasekretär Viljar Nairis, I sekret. Jüri Remmelgas, II sekret. Kristjan Melkup, Laekur Elise Truuvet

Soliste Stockholm EV aktusel

Senta Mõök-Hallberg

Eesti Vabariigi 53-nda aastapäeva pidulikul kontserdi-aktusel pühapäeval, 21. veebruaril Stockholmis — Kontserthoone suures saalis, algus kell 19.00, esinevad solistidena viiulikunstnik Celia Aumere ja laulajad Senta Mõök-Hallberg (alt.). Nad esitavad eesti heliloomingut nii vanameistritel kui ka paguluses pealekasvanud noortel silmapaistvalt andekalt loojatelt.

Celia Aumere

Helene Wirkhaus, organisti ja helilooja Adalbert Wirkhaus lesk, pühitses m.a. 25. detsembril oma 75-nda sünniaastapäeva Rochestris, USA-s, 29. detsembril tähistati seda päeva kontserthimnalaatseistusega kohalikus ülikooli kirikus, kus jutlustas pastor Abel Oreil oli kaastegev juubilar poeg Taavo Wirkhaus ja solistik tema abikaasa, ooperilauljanna Nancy Wirkhaus. Pärast jumalateenistust oli kaetud kohvilaud 60-le isikule.

ja ametita liikmed Erna Klemmer ja Joh. Aro.

ELR kirj vahetuse aadressiks: V. Nairis, Onskeshemngatan 46, 124 36 Bandhagen, tel. 56 42 04 (kodust), 22 70 00 (töö). Esimees Joh. Kant on kättesaadav töötundidel Esinduse büroos, Sandhamng. 1 (Gärden), tel. 67 70 53 ja 67 70 32.

Kohalik elu

ESKILSTUNA

EV aastapäev

Eesti Vabariigi 53-nda aastapäeva aktuse korraldavad Eskilstuna selt-kondlikud organisatsioonid ühiselt pühapäeval, 21. veebruaril kl 12 Forsti koguduse majas.

Avasõna ütlev ERV esindaja V. Esken, kes ütlesil tervitav Vabadussõjast ja II. Maailmasõjast osavõtnud. Tähtpäeva kõne peab R. Norvell Uppsalast. Sinkhoal peab tähelepanu juhtima kõneleja asendit eesti noortejuhina Rootsis, mistõttu tema esmakordne esinemine Eskilstuna avalikkuse ees on ülimalt tervitav.

Edasi sisustavad aktust deklamatsioonidega Anne ja Liisa Ausid. Muusikalist palu klaveril ja klarnetil Ja Eskenit ja Lari Langelt ning esineb ka Täienduskooli lastekoor A. Timoleoni juhatusel, kes ütlesil lausub ka lõppsõna.

Korraldajad loodavad austusavaldusi Kodumaa vastu kaasmaalaste rohkearvulise kohaletulolekuga. Eelmiste aastate eeskujul toimub vahetult pärast aktust istumine kohvilaudas.

BORAS

EV aastapäev

EV 53. aastapäeva tähistamine toimub Borasis pühapäeval 21. veebruaril algusega kell 15.00 Gustav Adolphi kogudusemajas. Kava: 1. Rahvusliku sissetomine skautlike noorte poolt 2. Avasõna: BES-i esim. August Jakobson 3. Vaimulik talitus õpet. Oskar Kodres 4. Kõne: jur. kand. Heino Riimar, Gbg. 5. Lõppsõna: BES-i abiesim. Egon Kõiv. Rahvushümn. Rahvusliku väljaviimine. Koosviimine toimub kohvilaudas. Kohvilauda kude katteks on tasu 5.—, pensionäride 3.—. Vabadussõjast osavõtnutele ja kooliõpilastele tasuta. Kõik on tervetulnud.

BES-i juhatus

GÖTEBORG

"Kuuljutud" etendus

Arvo Mägi komöödia "Kuuljutud" etendus Göteborgis toimub laupäeval 20. märtsil kell 19.00 Munkebacki koolimajas. Pääsmend elmuügil J. Hansen tel. 29 01 54 ja A. Ojari tel. 23 15 49 samuti kohapeal üks tund enne algust.

Ringreis toimut järgmiselt: Stockholmis laupäeval 13. märtsil kell 19.30 ABF Z-saalis Sveavägen 41. Pääsmend elmuügil Kultuurkoondise juures.

Norrköpingis pühapäeval 14. märtsil kell 15.00, Flickstolas. Lundis laupäeval 27. märtsil kell 19.00.

JÖNKÖPING

EV aastapäev

Eesti Vabariigi aastapäeva koosviimine peetakse laupäeval 20. veebruaril algusega kl. 16 Kristina Kogudusemajas. Aktuse kavas on kõne Aleksander Sagimilt, koorilaulu ja deklamatsioon.

Pärast aktust on ühine koosviimine kohvilauda ja loterii vigastatud sõjameeste kodu heaks. Teretulemast!

Boräsi Eesti Seltsi juhatus ja rev.-komisjon. Istuvad vasakult: E. Aaasa, H. Sagrits, A. Jakobson, E. Kõiv ja H. Oberg. Seisavad vasakult: J. Sagrits, E. Art, F. Paet, J. Lepik ja H. Tammi (Foto: J. Kõster)

Raamatu RIIUL

Mettuse Soovimata külalised

Jaauari lõpupäeval ilmus Lunda Eesti Kirjanike Kooperatiivi kirjastusel W. Mettuse "Soovimata külalised". Raamat kannab alatiitlit Pagulaspölvale mälestusi Saksast ja Taanist. Praegu Argentiinas elav publitsist W. Mettus, kes oma varasemate mälestustestega "Süda peo peal", "Ainus paradisi" ning "Mask ja nägu" suure populaarsuse on võitnud, jõuab uues mälestusteoses oma elamustega paguluse algajadesse, jutustades laagripäevadest Saksamaal ja Taanis. Autor annab selle teosega eredaokulise dokumendi eestlaste pagulasrännakuid. Raamat on üllimalt huvitav nihaasti neile, kes ise olid kaasa autori poolt vaatluse all olnud kohtades, kui ka neile, kes siin esmakorda saavad kujutluse sõja lõpupäevadest kokkuvõrvisel Saksamaal või pagulaspäevadest Kopenhaageni tennishallis või barakkides linnas Amageri sool. Raamatule on kaane joonistanud kunstnik Ole Mikiver. Selle raamatuga lõpeb EKK A-seeria 28. poolsari.

B. KANGRO "MINU NÄGU"

Barnard Kangro luulekogumik "Minu nägu" ilmus Lunda 1. veebruaril. See sisaldab autori kogu luuleloomingu a. 1934–1969, nihaasti üksikute ilmunud luuletuskogude kui ajakirjades ilmunud ja kogude avaldamata kui ka seniavaldamata luuletuste näol. Sellega on tegemist ühe täiuslikuma luuleantoloogiaga, mis ühe autori kohta meil ilmunud. Raamatu kogulatus on 556 lehekülge, kusjuures üksikute kogude ja vahepõimikute ees leiduvad autori kommentaarid, luuletuste koguarvu olles 933. Raamatu lõpus leiduvad registris on märgitud ka luuletuste kirjutamisajast ning -koht. Kuna väljaandmine teostus ühenduses autori 60 sünnipäevaga läinud sügisel, siis on raamatuse lühetud ka ettelehtijate nimist. Raamatu väljastamist teostatakse ettelehtimiste laekumise järjekorras.

HELBEMAEAL IUS ROMAAN

W. Mettuse mälestusteos "Soovimata külalised" lõppenu Eesti Kirjanike Kooperatiivi A-seeria 28. poolsarja järele on kirjastus kava kuulutanud oma 29. poolsarja kava. Selgub, et raamatu autor on poolsarja avateoseks Gert Helbemaie uus romaan "Pagejad", mis ilmutab märtsi algul. Pealkirjaga ei ole kirjanik mõelnud mingit pagulasprobleemi, kuigi romaan pettegelaeks on eestlane, kes pagulane on sattunud Londonisse. Peategelane on tööline haamunumendite töökohas, kuid tegelev vabal ajal raadio lühilaine saadete amatöörina. Raadiosaadete kaudu

"On haritud noori, kes ei taha mõista oma rahva kirjanikku"

NEW YORK (VES) — Eesti Maja saali täis kirjanikusuvillist, nende hulgas rohkemist noori ja küllalisi Washingtonist, sai laupäeva, 23. jaanuari õhtul kauni elamuse osaliseks August Mälgu 70. sünnipäeva tähistamiseks korraldatud kirjanikusõhtul Baltimore. Mag. Mall Jürma esines huvitava loenguga teemal "Mida pakub meile August Mälgu looming". Sellele olid headeks täiendusteks Lillian Espo poolt ilmekalt loetud kõik juubilari raamatud kuulatavast novellist, Jutta ja Casimir Zacharskile ja Evald Tammaru muusikalised ettekanded, osalt näis-lauljate osavõtt, ja meeskoori laulud Evald Tammaru juhatusel.

Mag. Mall Jürma tervitas õhtu korraldaja, Eesti Seltsi kultuuriteotkonna nimele A. J. Leinjärvi.

— Suured tähtpäevad eesti vaimu-inimeste elus meenutavad meile, et me ei unustaks eesti kirjanikke ning eesti raamatut, algas Mall Jürma. Künnaku kui on elav vana kaunis eesti keel, elav ka vana ja visa eesti rahvas!

Kodumaal võitleb ta venestamise vastu. Kulduste kohaselt varit-sed teda linnas tähestiku asendamine vene tähestikuga. Pahaendelised on tundmatusest moonutatud eesti kohanimed vene tekstides.

Välis-Eestis kummitab eesti noor-mat generatsioon rootsistumise, inglismise või ameerikaniseerumise oht. On haritud eesti noori, kes ei taha mõista, mida neile on öeldud oma rahva kirjanikele, kes on viimase 30 aastat kaasa elanud oma maa ja rahva keeruka saatuse ja on tund-nud kutsumist kirjutada meie katsumisi ajaloolise ülekohtuna tunduvas pöörises.

Selle asemel kiputakse eesti loojasvat kirjanikust arngantselt arvustama ja eelistatakse võõrkeel-seid oadavalt bestsellereid, enamas-ti masendavalt allakäinud loomingu-t, täis seki ja rõvedusi. Neid püütakse isegi matkida.

Meie vanemad kirjanikud, kelle kodumaine looming kulges teisi ra-du kui praegune Välis-Eesti loodu, on teinud läbi metamorfoosi. Künn-leja vaates säärast moondumist juu-bilari loomingus. A. Mälgu on vilja-kamaid eesti kirjanikke, kes 45 aas-

tutvubki ta teise samatavalisega, kes talle ei ole täielikult pöörded, kõigutades ta senise olemasolu alusest. Teos erineb mitmeti meie talviseist roma-nilaadist, on põnev ning lahak sügavalt inimhinge psühholoogilisi probleeme.

EKK TEATED NR. 23.

on ilmunud ühenduses 28. poolsarja kava lõppemiseks. Selles tehakse teatavaks uus poolsarja kava ning hin-namudatused, mis on seoses käibe-maksu ja postitariifide muudatustega Rootsis. Väljanne on tasuta saada-vat kõigile soovijale.

Läinud aasta tegevuse kokkuvõtt B. E. Seltsis

BORÄSI (EPL) — Boräsi Eesti Seltsi korraline aastapenikoosolek peeti 7. veebruaril Moderatse Koondise majas. Koosolekut juhtas Evald Ein ja protokolli Egon Kõiv.

Seltsi esimees August Jakobson esitas möödunud aasta tegevusaruande. Seltsi elu oli möödunud aastal tegevusrikas. 22. veebr. pühitseti EV. aastapäeva Gustav Adolphi koguduse majas. Selle ürituse läbiviimiseks aitastid kaasa skautlikud noored lipu-valvega ja Naissektisooni korraldas aktusest osavõtjale kohvilaua. Aktusekõne pidas õp. O. Kodres.

Teatritegevus oli m.a. elavam kui eelmisel aastal. Seltsi vahendusel korraldati neli lavastust Boräsis: 14. apr. lavastas Signe Pinna 40.a. lava-tegevuse tähistamiseks Ilmar Külveti näidendi "Sild üle mere", 25. apr. esitas Stockholmist Eesti Tester Tammsaare "Elu ja armastuse", 6. det. lavastas Pinna Studio A. Mägi "Kihluse" j. all. okt. külastasid Lunda Eesti Noored Boräsi, esitades B. Kangro "Hundi".

Suuremaid üritusi B.E. Seltsil oli Lääne-Rootsi 26-nda süüvapäeva korraldame Ramsnälätensis üle 100 osa-võtjaga. Suuremaid üritusi olid ka veel Ennedeapäev mais ja lastejõulu-puu detsembris.

Boräsi Eesti Seltsi tegevuse jääd-vustamiseks on kogutud seltsi elu puutuvaid fotosid ja väljajätkeid nii eesti kui ka rootsi ajakirjandu-

sest, millel on koondatud albu-meisse. Ka on jäädvustatud seltsi tegevust värvifilmidena.

Seltsi Naissektisoon on olnud aktiivne. Iga teise nädala teispäeva on käidud koos käsitöö-õhtul. Tule-mused on olnud nähtavad nii B.E. Seltsi kui ka Naissektisooni üritusel loteriivõitadena. Naissektisoon korraldas ühise bussisõidu 6. juunil Kopenhaageni ja mardipeo 21. oktoobril. Kassaaruande, mis oli kulude ja tulude poolt tasakaalus krooniga 10.100,-, esitas Edvard Aasa Ülejääh oli seejuures 231 kr.

Seltsi uude juhatusse valiti tagasi end. esimees August Jakobson. Ju-hatusliikmeid valiti kuus: Egon Kõiv, Edv. Aasa, Hubert Oberg, Joh. Sagrits, Eralt Art ja Jüri Lepik. Juha-tusliikmete kandidaatideks valiti Joh. Martins ja Hillard Karu. Rev.-ko-misjoni valiti kolm liiget: Fr. Paet, Helmut Tammi ja Helene Sagrits, kandidaatideks Evald Ein ja Herman Prenta.

Pärast koosolekut serverisid Nais-sektisooni liikmed koosolekut osa-võtjale kohvi ja Egon Kõiv esitas värvifilmi Seltsi ja Naissektisooni m.a. tegevusest.

ART

■ Kuubas on kõige eelistatumas olukorras 6-16 aastaste grupp, kuna neil on ettenähtud erilised toiduratsioonid ja riided. Sellest hoolimata on koolidest ennegegu väljalangenu-te suhe juba 25 protsenti. Peaministri asetäitja Raul Castro on ähvarda-nud saata niidid kõik logard-õpilased suhkruroogu lõikama.

■ Kuritegevus suurenes USA kohtumisteeriumi andmetel USA-s vii-mase aasta jooksul 10 protsenti. Euroopas viibivate USA-vägede koos-seis (300.000 meest) kasvab kurite-gevus 24 protsenti!

■ Omapäraselt streiki alustasid Via-reggio saapavabrik töölised Itaalias. Kui nende palganõudmistele vastu ei tulnud, ei lõpetanud nad tööd, vaid hakkasid valmistama ainult vasaku-ja jala jalavärsid. Tööstur pidi nõud-mistele järele andma, kuna sel kujul teostatud streik oli majanduslikult ohtlikum kui tavaline streik.

■ Üks prantsuse moearst ja kirurg seletas, et ta on niidid lõplikult loo-bunud n.n. fluoparatsioonidest vana-navate inimeste välimuse paranda-miseks. Sellepärast, et need ei anna loodetud ja püsivamaid tulemusi. Ta valmistab niidid nooruslikele elasteid maske, mida igalüks võib oma näole tõmmata. Seega sama idee, mis esi-neb kriminaalfilmides. Mask tuleb teha siis, kui inimene on 30-40 a. va-nuses, et seda võib kanda ka pakase-ga, ilma et oleks vaja mantlit või talvepalikut.

■ Tuleviku Ülikondi hakkab Lää-ne-Saksamaal valmistama Leisteni konfektisoonifirma. Need on läbi põimitud juusepente vastkraatidega, mis hoitakse parajas soojuses 6-võl-diliste paterei abil. Ülikond on nii soe, et seda võib kanda ka pakase-ga, ilma et oleks vaja mantlit või talvepalikut.

■ Jaapanis müüdi möödunud aastal 219 miljardit sigaretti — 5,4 protsen-ti rohkem kui 1968.a. Arvestatakse, et Jaapanis on umbes 315 miljoni suitsetajat — 300.000 rohkem kui aas-ta varem.

■ Araabia terroristide poolt kaa-perdatud ja Kairo lennuväljal mõo-dunud detsembris õhku lastud reisi-lennuki rüüd müüdi hiljuti ühele vanametallihärlle 3500 dollari eest. Lennuki väärtus oli 20 miljonit dol-larit.

■ Inglise teadlane dr. Thomas Gas-

kell ennustab, et maailm võib seis-ta uue jääaja lävel, mis viimati toimus 1,5 miljonit aastat tagasi ja kat-tis ka suurema osa Kanadast. Dr. Gaskell väidab, et käesoleva sajandi algul sulased jäämaad Arktikas kiiresti, kuid 1950.a. peale ilmneet-maakera on jõudnud jähnenemise pe-riodid. Teadlane ei ole kindel, kas siin on tegemist loomuliku nähtuse-ga või oleb jähnenemine ka inimese enese tegevusil mõjust oma ümbrus-konnale. Ta peab võimalikuks, et to-hutud hulk põletatud õli ja sütt vii-mase 100 aasta jooksul on mõjutanud atmosfääri ja ookeani nihtudes paigast sealse süsihappegaasi tase-kaalu.

Tööpanust hinnati kuldmedaliga

Nya Wärmlands Tidning avaldas sõnumi, milles on öeldud, et 5. veebruaril andis läänihärra Rolf Edberg Karlstadi Stitts- o. Läro-verks-biblioteeki hoitjale, ajaloo-lasele Berta Helgile, üle Patriotis-ke Sällskapet kuldmedali.

Rolf Edberg rõhutas oma sõnavõ-tus Berta Helgi väsimatut ja väärt-uslikku tööd raamatukogus ja tema suurt panust uurijale, üliõpilaste ja abiturientide abistamiseks.

Berta Helk oli enne põgenemist Rootsi ametis Tallinna Keskarhiivis.

Leinateateid

Bambergis, L-Saksamaal suri 17. detsembril August Kiima, sünd. 22. jaan. 1896 Tartus.

Homburgis, L-Saksamaal suri 23. detsembril Jaan Lumera, sünd. 14. juulil 1917 Vana Vändras.

■ Autodel on bensiini rohkem kures kui bensiinipagis. Praegu val-mistatakse iga üksikoli õlidest. Näi-tekis on 8,25x14 suurusega rattakum-mis 1,5 liitrit bensiini (viie ratta kohta seega 8 liitrit, väntvõllastis 4-5 liitrit jne., seega kogusummas rohkem kui täidetud pagis.

KUI TEISED RIIGID TUNNUSTASID EESTIT N. LIIT OLI ESIMENE

Heites pilgu minevikku pool sajandit tagasi, näeme, et Eesti Vabariik, olles võitluses kahel sõjarindel oma maa ja rahva vabaks võidelnud, pidi veel palju aastaid edasi võitlema, et saada oma sõltumatused kindlustamiseks teiste vabade riikide tunnustust. Vabadussõja ajal olid välispoliitilised suhted ja koostöö arendund kõigepealt just n.n. liitlastega. Viimastel puudus aga arusaamine meie iseseisvuse mõttest. Meid toetati peamiselt, et kasutada meie abi enamlaste kukutamiseks Venemaal. Seesuguse hoiaku tõttu liitlaste kauda aega keeldusid Eestit de jure tunnustamast ja olid vastu Eesti rahulibiriikimistele venelastega.

Esimene riigiks oli sotsialistlik Saksa maa, kelle esindaja, Baltiümi ülemkomissar Winning 30. nov. 1918 Riias sõlmitud kokkuleppes tunnustas Eestit de facto. 15. märtsil 1919 saabus de facto tunnustus Jaapanilt, sellele järgnes 11. apr. 1919 Vatikan.

Balti riikide küsimuste selgitamiseks loodud liitlaste komisjonis tegi inglase esindaja 2. juulil 1919 ettepaneku Eestit, Läti ja Leedu kollektiivseks tunnustamiseks liitlaste poolt de facto, kuni lõplikult selguvad nende uute riikide vahekorrad Venemaaga.

Samal ajal liitlaste asusid neid riike abistama maa kaitse korraldamisel ja sisekorraldajate organiseerimisel. Selle ettepaneku tühistas USA esindaja veto. Vahepeal asusid liitlaste toetama Koltsakki, organiseeriti Judenti "loode-armee" ja nõuti Eestist selle toetamist, kuigi selle armee juhid olid Eesti iseseisvuse suhtes eivalt seisukohal.

Liitlaste esindaja kindral Marshi kategooriliselt nõudis loode-armee juhitud andisid 12. aug. 1919 vastu tahtmist de facto tunnustuse Eesti Vabariigile. Samal päeval saabus de facto tunnustus Soomelt, kuu aega hiljem Rootsi, peagi järgnesid Taani ja Norra ja 6. oktoobril Poola.

Esimene de jure tunnustus sisaldas 2. veebr. 1920. sõlmitud rahulepingus Nõukogude Venega. Kui rahu venelastega oli tehtud, hakkas aegamööda tunnustusi tulema ka neilt, kes seni olid asjade arengut kõrvalt jälginud. Soome tunnustas Eestit de jure 7. juulil 1920, päeval, mil tema esindajad kohtusid Tartus venelastega rahulibiriikimiseks. Samal päeval andis oma de facto tunnustuse Belgia, kuna Holland oli teinud seda juba 26. juunil.

De jure tunnustuse saamine lae-mas ulatuses aga ei edenend, eriti USA kindla vastuseisu tõttu, kus ikka veel loodeti "jagamatu Venemaa" elluviimisele. Nüüd tegi Eesti katse saada Rahvasteliidu liikmeks. Selleks esitatud memorandumite tulemusena 1920. a. lõpul Rahvasteliidu vastav komisjon leidis, et Eesti soov liituda liikmeks astuda on põhjendatud, Eestis on püsiv valitsus, riigi piirid on täpselt defineeritud, põhikord on vastuvõetav, suhtumine rahvusvaheliste kohustustesse hea.

Komisjon märkis, et Eestit on seni de jure tunnustanud Venemaa ja Soome, ja de facto rida teisi riike. Ometi komisjon ei soovitanud üldkogu liikluku otsustamist, kuigi soovitas lubada Eestil osa võtta liidu tehniliste toimekondade tööst ja kaatuda võimalust Eesti vastuvõtmiseks Rahvusvahelise Tööliidu liikmeks.

Rahvasteliidu üldkogus 1. dets. 1920 likitati Eesti soovivõimalust tagasi 27. häälega 5 vastu. Eesti vastuvõtmise poolt hääletasid Columbia, Itaalia, Paraguay, Portugal ja Farsia. Kuna Itaalia oli juba varem de facto tunnustanud andnud, tähendas teise neli riigi seisukoht Eesti liikluku de facto, ja de jure tunnustamist. Eesti vastuvõtmise suurimad vastased olid Inglismaa ja Prantsusmaa, kes viitsid enne hääletamist, et Rahvasteliidu liikmeks vastuvõtmisele peab eel-nema tunnustamine de jure kõlvide riikide poolt, milline väide tegelikult oli aluseta. Ngu USA, nii ka Inglismaa ja Prantsusmaa kavats püsida lootus Suur-Venemaa püstitamisel.

Suureks edusammuks oli Poola de jure tunnustuse saamine 21. dets. 1920. Sellele järgnevalt liitlaste ülemnõukogus 21. jaan. 1921 itaalia

peaminister krahv Sforza pani ette tunnustada Eestit ja Läti de jure.

Tema ettepanekule vaidis ägedasti vastu lord Curzon kellele omakorda valdles vastu Lloyd George. Enne kui Curzon sai Lloyd George'i tunnustamist pooldava avalduse vastu sõnavõtta, pani koosoleku juhataja prantsuse peaminister Briand küsimuse hääletamisele ja Sforza ettepanek võeti vastu.

Seega oli liitlastelt (Inglismaa, Itaalia, Prantsusmaa, Jaapan) de jure tunnustus käes. Enne seda 10. jaan. 1921 oli saanud teade de jure tunnustamisest Argentiinalt.

Liitlaste ülemnõukogu otsus oli teavajaks teistele. Juba 5. veebr. 1921 taani, norra ja rootsi konsulid teatasid, et nende valitsused "on üpris rõõmsad, et võivad Eestit de jure tunnustada". Järgnesid mõne kuu jooksul veel Ungari, kes oma tunnustuse andis just 24. veebruaril, Rumeenia, Holland, Hispaania, Shveits, Austria, Saksa maa.

Raskusi oli USA tunnustuse saamisega, kun et lõpuks saadi juunis 1922. Tiirgilt, kes ei olnud Rahvasteliidu liige, saadi de jure tunnustus 23. jaan. 1924. milles muu-seas oli öeldud, et see tunnustus on sissejuhatuseks "südamlike suhtele kahe rahva vahel, keda seovad veresuguluse ja ühisud huvid".

Rahvasteliidu liikmeks võeti Eesti 22. sept. 1922 vastu 36 häälega poolt, 12 puudumisel. Sellega andisid Eestile de jure tunnustuse ühekorraga kõik need poolt hääletajad, kes seda varem polnud teinud:

Albaania, Austraalia, Boliivia, Bra-siilia, Bulgaaria, Hiina, India, Kanada, Kosta Rica, Kreeka, Kuuba, Li-beeria, Ligua-Aafrika, Panama, Si-am, Tshiili, Urugui, Uus-Meremaa ja Venetsueela. Enne hääletamistele asumist lahkusid ruumist Jugoslaavia, Poola ja Tšehhoslovakkia ning Luksemburgi esindajad. Nähtavasti kolm slaavi riiki ei soovind balti riike liidu liikmeks.

Kõlge kaevem jättis de jure tunnustuse andmata Jugoslaavia. Kui 1926. a. peeti poliitiliselt soovitavaks valida Rahvasteliidu ülemnõukogu esimeheks Jugoslaavia välisminis-

ter Nincic ja nimelt ühel häälel, siis selgus, et Eesti ja Läti esindajad on selle vastu, kuna Jugoslaavia pole neid veel de jure tunnustanud. Alles tund aega enne valimiskoosoleku algust 7. sept. 1926 andis Nincic üle dokumendi, milles Jugoslaavia kinnitas Eesti tunnustamist de jure.

Näeme, et tunnustuse saamine ei olnud lihtne ega kerge, kuna rahvaste ja riikide samme mõjutavad isiklikud sümpaatia ja antipaatia, mitmesugused kavad ja kombinatsioonid. Seljamaa, Tõnisson, Poska, Piip ja Pusta olid need, kes peamiselt kandsid nende taotluste raskusi, eriti just Piip ja Pusta.

Dokumendid ja poliitikute märkmed selle ajajärgu kohta, mis esitavad üksikasju pinevast ja järelejätmatus võitlusest Eesti Vabariigi täieliku tunnustamise saavutamiseks teistelt riikidelt, on tänapäeval üli-huvitavad lugeda. Neist nähtub, et võitluse viis Eesti esindajate tõsine usk oma püüdluste õigusesse ja nende raudne tahe endale peale võetud ülesanne lõpule viia.

H.S. ALASOO

Steen Arvo Mägi komöödiast "Kuulujutud", mille lavastab G. E. S. Nörling: Maimu Soomägi (vasakul) ja Helmi Raik, "hoovipealsete" naiste ja kuulujuttude levitajana kahluses. Keskel Arnold Sirkel endise mere-niidse kojamehena. Esietendus toimud 15 märtsil kell 19.30. ABF-saalis Stockholmis. (EPL-foto — O. Kopler)

Rünnak vangilaagrite ebaõnnestus aegunud luureandmete tõttu

WASHINGTON (VE) — Ühendriikides on selgunud nüüd Põhja-Vietnamisse vangide vabastamiseks teostatud erirünnaku telgitagused. Ngu nendest nähtub, teostati rünnak kuu kuud vanade luureandmete põhjal, millest tingituna kogu ettevõtte lõpetes ebaõnnestunult. Vangilaagrite vaheldus selgus, et kommunistid olid vahepeal Son Ray vangilaagrit ühendamud ja ameerikalased olid sunnitud tagasi pöörduma tühjade kätega.

Ühendriikide võimud said Hanoi lähedal asuva vangilaagri kohta esimesi andmeid ühel Põhja-Vietnami sõdurilt, kes langes Kambodžas ameeriklaste kätte vang, kuid oli varem tegutsenud Son Tay vangilaagris valvurina.

Vangist saadi üksikasjalist informatsiooni vangilaagri ehituse, si- sekorra ja kaitsemeeskondade kohta.

Möödunud juulis lõpetati vangi ülekuulamine ning Ühendriikide luure-nõukud sooritasid seeria lendusid üle vangilaagri alade. Märgitakse, et ameeriklastel ei olnud peale endiselt valvurilt saadud informatsiooni ja õhuluure mingsuguseid teisi andmeid Son Tay kohta, kuid vaatamata sellele otsustati kõrgemalt poolt näidata rünnaku teostamiseks rohelist tuld.

Pentagonis tehti rünnaku läbiviimiseks põhjalikke ettevalmistusi ning kogonati üksikasjaliste plaanide koostamiseks eriala eksperdid.

Kui varasemad ühtedok kinnitasid, et Son Tay vangilaagris olid elanud inimesed, siis juulis-augustis tehtud fotod lasid oletada, et laager on Purnase jäe üleujutuste tulemusena tühiendatud.

Hiljem märgiti aga laagri ümbruses taas elumärke ning kogu vahepeal võlgatõttatud rünnakuprojekt esitati president Nixonile ja tema nõuandjale Dr. Kissingerile kinnitamiseks. Pärast Nixonile heakskiitu algas augustis Floridas, Eglin'i lennuvõtte baasis, rünnakuteks väljaõpetamine.

101 sõdurit ja ohvitserit koosnev lennuvõtte-maaväe kombineeritud rünnakmeeskond startis Tay asuvas baasis 20 novembril hommikul.

Ametlike andmete järgi ei avastatud Põhja-Vietnami õhukaitse helikoptereid ning need maandusid laagri alal.

Laagrist ei leitud ühtegi vangi, kuid ründajad märkasid, et põhja-vietnamlased olid laagri vabad maalad kultiveerinud ja kasvatasiid seal aedvilja. See laskis õhuvaatluse tegemisel oletada, et laagris oleval inimesed, keda peeti vangistatud Ühendriikide sõjameesteks, mis aga osutus eksituseks.

"Parem on ohverdada"

WASHINGTON (EPL) — Mida peaks tegema kui ka USA-s hakatakse võtta poliitilisi pantvange, nagu hiljuti Kanadas ja Ladin-Ameerika maades?

Riigiprokuröri asetäitja Richard Kleindienst vastas Washingtonis toimunud pressikonverentsil sellele küsimusele, et kõik sellised pantvangid väljaarvatud USA president, asepresident ja nende otseesd perekonnaliikmed tuleks ohverdada selle asemel, et terroristide nõudmistele järele anda. "On parem ohverdada ühe inimese elu, sest see tähendaks, et selliseid asjand enam ei kordu," ütles ja ajakirjanikele.

Eesti noor Kanada juuniorimeister iluuisutamises.

Winnipegis toimunud Kanada esivõistlustel iluuisutamise tuli 16-aastane Roger Uuemäe oma partneri Daria Prychhunaiga juunioriklassis paarisõudus teisele kohale 65,1 punktiga. Esikoht läks Toronto paarile Allan Carson-Linda Takser, kellele kohtunikud andsid 73,3 punkti. Möödunud aastal startisid Uuemäe-Prychhuna algajate klassis, kus võitsid esikohaga.

Juunioriklassi üksiksõudus pidi Uuemäe siht aastal rahulduma seitsmenda kohaga. Mullu oli ta kolmas.

Eestlased edukad Otepääl.

Otepääl peetud noorte suusavõistlusest, millest võitis osa sadakond tugevat noorsuusatajat kogu N. Liidust oli üllatuslikeks eestlaste võit neidude kui noormeeste klassis. 16-aastane Tartu tüdruk Rutt Rehema osutus 5 km-s poole minuti võrra kiiremaks oma 70-st konkurentid. Noormeeste 10 km võistluses oli 100 osavõtja hulgas kiireimaks 19-aastane Tallinna iluülipilane Urmas Müür. Mõlemal võitjal on häid väljaväiteid pääseda Ida-Saksas korraldatavatele noorte EM-võistlustele.

● New Yorgis tegi nädalase vahepeaks Austraalias, Adelaides elune Mai Lutterus. Ta on oma 23-eluastase vaatamata juba lõpetanud Adelaides ülikooli õigusteaduse alal, töötanud pärast seda poolteist aastat advokaadi büroos ning aasta kohtu juures. Asja võeti ta vastu Adelaides advokaatide seissuse, mis tal annab õiguse iseseisva advokaadina töötamiseks. Ta ei kavatse seda esialgu gaa teha, vadi võitis vastu pakutud stipendiumi McGill'i ülikooli Montrealis, et jätkata seal õpinguid õigusteaduses alal teadusliku kraadi saavutamiseks. On võimalik, et ta edasiste õpingute tulemuseks on õpetajakoht õigusteaduse alal ülikoolis.

ESTI MAJANDUSKLUBI KANADAS juhatus 5. aastapäeval. Istuvad, vasakult — N. Küttis (abiesimees), A. Pajuste (esimees), L. Soots (abiesimees). Seisavad — A. Lauer (sekretär), H. Lätter (laekur), A. Toiger (abilakur), I. Martens (abisekretär).

Kennedy-ajastu eesmärgid õõnsad

WASHINGTON (VE) — Ameerika Ühendriikides on hakatud nüüd teise põlvkonda vastama president John F. Kennedy valitsemisajale, mida omal ajal taevani ülistati. Nüüd, kümme aastat hiljem, tundub isegi president John F. Kennedy ametisse nimistamise kõne õõnsana ja mõnede kriitikut arvates isegi ohtlikuna.

President Kennedyl on asunud isegi ründama tema omaaegsed suuremad kaitsjad — ülikoolid liberaalsed ringkonnad. Tema konet nimetatatakse

Montroe doktriini laiendamiseks kogu maailmale ning tema lubadusi vabaduse kaitsmiseks tituleeritakse kui eelmängu Vietnami sündmustele.

Tema suurt tõotust kuu vallutamiseks peetakse nüüd tühiseks eesmärgiks, kuna samal ajal hukkub maakera oma saasta sisse.

"Washington Posti" kommentaar Nicolas von Hoffmann märgib sarkastiliselt, et "nüüd kümme aastat hiljem, kuulevad inimesed Kennedy sõnu, varem kuulsid nad ainult muusikat." Kennedy kaitses märgitakse, et Ühendriikide rahvas ei ela enam sellises olukorras, nagu ta elas kümme aastat tagasi Kennedy ametisse nimistamise ajal.

Ning Kennedy'il ei ole olnud võimalust rahvaga kaasa sammuda ja oma teiepidamisi vastavalt ümber kujundada.

Liiklus läbi raudeesriide

Okupeeritud kodumaa teateil viibis Rootsis sugulaste juures Urve Noorma, de juures Sälme Vilhelmine Urbel, venna juures Helga Uusvähli, de juures Vaika Matias, venna juures Regina Kolin, poja juures Veronika Aas, venna juures Artur Vares, venna juures Ago ja Tiit Seemre, ema juures Asia Sepp ja venna juures Hermilde Rozalie Lutter.

Ameerikas külastas sugulasi Volde-mar Grigor, Kanadas tütar Adele Kaljuste, Inglismaal isa Vaika Koo-vit, Hollandis ema Raimond ja Ester Vellit, Jugoslaavias venda Pavel ja Tamara Količ, Poolas elavalt sugulasi Antonina ja Galina Trots, Soomes elavat isa Veera Feodorova, Lääne-Saksamaal oli de juures Liidia Laig ja venna juures Veera Hiie.

Atlastes sõitis Soome abikaasa juurde Viive Mall Taro. Inglismaal sõitis Boris Labbole Tallinna külla öde.

Akad. eksamid

Lundi ülikoolis sooritas psühholoogia-eksami Tiit Saarman Mörcu-mist.

Tsitaatidest ja muust...

Neli kuud tagasi (23.9.70) tsiteeris Teet Soome ajalehes Kodumaa 18 rida ühest E. Päevalehes ilmunud sõnavõetust. Tagajärg oli võrdlemisi õnnelik, kuna hoolimata tsitaadi lühidusest ei olnud skribent saanud tsitaadi selle ümber tegetamist. Sel puhul oli põhjust siin lehes (5.10.70) ära märkida, et kui isegi kontrollitavate tsitaatide ilma ümber tegetamata avaldamine Eestis võimalik pole, kui palju siis ei pea võltsimisi leiduma Faktid ja kommentaarid-nimelises Kodumaa lisas avaldatud tsitaatides ja fotokopias. On ju nende puhul täiesti kindel, et keegi nende ehtsust kontrollima ei püüa, ning samuti ei moodusta praegusaja tehnika juures fotokopiate ümbertegemine mingeid raskusi.

Kuna kõnesolev ajalehes Kodumaa ilmunud tsitaat oli võetud ühest minu kirjutisest ja sealt pärit on ka datitud T. Soome uus tsiteerimiskäsi, siis lubatagu mulle selle kohta teha sama lehe 27. jaanuari numbris avaldamine märkused. Kuigi seda uut katset võib pidada eelneist mõneselle suhteliselt parem tulemus saavutatud peamiselt tsitaadi tugeva võrra paremini väljakukunaks, on käripimiseks. See sisaldas nimelt ainult 6 sõna, mis toepoolest kõik leiduvad ühes minu kirjutises. Nagu öeldud, osutub edusamm siiski ainult suhteliseks, sest selle tsitaadiga on juhtunud teistsugune metamorfoos: kontekstist väljakistud lause-pooliku tähendus on ümber pööratud. Kui minu kirjutises see seisis ühenduses tähelepänu juhtimisega sellel, et teatavad läänemaailmas ilmunud teadmed ühtlasi N. Liidu poolt levitatavate ülmalt kahtlase väärtusega propagandistlike andmetega, siis Kodumaa seisavad minu sõnda selleks seal, et kindnada nõukogude poolt levitatud andmete kapidavust. On ilmselt, et Tallinnas ollakse tsiteerimisega hädas, sest nähtavasti pole vabas maailmas ilmunud kirjutiste õigesti edasiandud väljavõtetel mingit võimalust trükitõlkesse pääsemiseks.

Mis puutub kõnesoleva Kodumaa 27. jaanuari numbris avaldatud kirjutise muudesse osadesse, siis oleks sealsses ühikonnas kasvanud skribentidel ehk huvitav teada, et ilma "viigilehet" kirjutamine on demokraatlikus ühiskonnas eestmärgiks. Ei ole siin ju selliseid valguks kartvaid asju varjata, mis diktatuurideleks sunnib igat tüühi sõnavõttu läbigeusist kontrollistandistidest läbi käima, nii et ajaleheveergudele teinekord paistavad päisema ainult varem eda-tori esialgsest käsikirjast.

Mõned märgid käripimisele esinevad ju ka kõnesolevas Soome sõnavõtus. Kui N. Liidus kord kehtima pannaaks demokraatlik kord või mõnel muul viisil taastatakse sõnavabadus ning muud inimvabadused, siis selgub ka kõige tõenäosuse järgi, et teoses The Drama of the Baltic Peoples esitatud kirjeldus tööle lähemal

seisab kui see, mis N. Liidus praegu trükiavastust võib näha. Siis kujuneb olukord kahtlematu dramaatiliseks, mida nüüd vastupidi T. Soome arvamisele küll kuskilt ei oska leida. Pole ju seni mud asel leidnud kui vastastiku arvamiste avaldamine äkstsese sülesinistuse kohta, mille puhul valitsevas olukorras vaevalt keegi arvab, et see võiks kantud olla vastastikusest sümpaatiast. Peale tsitaatide ümbertegemise ja kontekstist väljakistud sõnade tähenduse ümberpööramise ei näe ma seejuures loogiku midagi erilist üllatavat, kui selleks mitte arvata ka minu juhtivateks pagulasajalookirjutajaks nimetatist. Viimase puhul jääb küll selgusetuks, mis sellega tahe-

Koostöötaotlus

MOSKVA — Kogu maailma kirjanike peavad koonduma nende aadete ja põhimõtete ümber, millesse kannavad sotsialistlike maade kirjanike organisatsioonid. Nüüd on ülem aeg luua suhteid teiste kirjanike-liitude ja liidse kirjanikega kogu maailmas, ütles N. Liidu kirjanike-liidu esimene sekretär Konstantin Fedin sotsialistlike maade kirjanike-liitude kokkutulekul Moskvas jaanuari lõpunädalal. Tema kõne avaldati ka Pravdas ja Literaturnaja Gazetas.

Fedin tervitas mõtlevahetust teiste maade kirjanike organisatsioonidega, aga ta ütles ka, et sotsialistlike maade kirjanike-liidud ei kauple oma põhimõtte pärast. Ta hoiatas ka (nimedil mainimata) rahvusvahelisi kirjanike organisatsioone "müüritööde" eest (mõeldes tõenäolikuks Berliini-müüritöö, mis on püüdnud kirjanikele endile raskeski ületavaks kujunenud. Toim.).

N. Liidu kirjanikud rõnnatakse ja ühe maa sotsialistlikku kirjandust katsutakse suunata teise maa sotsialistlikku kirjanduse vastu. Sellised organisatsioonid, kes töötavad meie vastu, kutsuvad meid võitlema aga mitte ühistööle, ütles Fedin.

Mao suurenev mõju Ladina-Ameerikas

WASHINGTON (VE) — Pärast seda, kui Puna-Hiina sai Kanadalt poliitilise tunnustuse, on Peking jakanud laiendamata oma mõjupiirkonda Ladina-Ameerikas. Mao Tse-tungi režiim on saanud lisaks Kanada tunnustusele poliitilise tunnustuse Tšiiliil, on lõpetanud oma tüüdi Kuuba Castrog ning alustanud saadikute vahetamiseks läbirääkimisi Peruu ja Ekuadoriga.

Marksisistliku presideendi valimine Tšiiliisse vabade valimiste kaudu on muutnud tunduvalt olukorda Ladina-Ameerikas. Ekstreemistlikel Lõuna-Ameerika revolutsionäridel, kes järgnevad Mao Tse-tungi liinile, ei tarvitse enam sõita Euroopasse või Pekingi, et saada hinnastelt instruksioone edaspidisteks sammudeks.

Selleaasta peetakse nüüd omavalitsus konverents Puna-Hiinaast saabunud agitatorite juhtimisel Tšiiliis, Santiagos.

Puna-Hiina on siiski praegu niivõrd tegevuses Afrikas ja Aasias, et tal ei ole võimalik täit tähelepänu pöörata Ladina-Ameerikale ning see annab seal venelaste suurema mänguruumi. Moskva on muutunud pärast Tšiiliil valimisvõitu eriti enesekindlaks, kuna seal võitis N. Liidu poliitiline liin, mis praeguseks taktika kohaselt taotleb valimiste kaudu võimu saavutamist.

Selle liinile on nüüd järgnenud paljud Ladina-Ameerika vasakpoolsed, kes loovad ka teistes

riikides vabade valimiste kaudu marksistide võimulepääsemist.

N. Liidu ja Puna-Hiina menu Ladina-Ameerikas tekitab loomulikult probleeme Washingtonis, kus vaudatakse murega lõunasse. Kommunistid tähendavad pidevalt oma koostööd riikidega, mis asuvad ühendriikide lõunapiiril. Nii on venelaste diplomaatilised ja kaubanduslikud sidemed kõigi Lõuna-Ameerika riikidega, välja arvatud Paraguay, Mehhiko, Tšiiliil ja Kanada on andnud poliitilise tunnustuse Castro Kuubale ning Ameerika riikide organisatsioonid Ühendriikidele Kuuba vastuvõtmiseks organisatsiooni. Ning kogu selle diplomaatilise ja propagandistse edasitungi juures ei saa unustada, et Tšiiliis ei valmistata ette mitte ainult kommunistlike agente Ladina-Ameerika elanike ülesisestamiseks vaid seal koolitatatakse Kuubalt saabunud spetsialistide poolt välja partisaanliiklusi, kes saadetakse sobiva hetke saabumisel sooritama seda relvajõuga, mis propagandaga jääb saavutamata.

takse üelda ja kas mind peetakse "juhtivaks", võrreldes kirjutises mainitud E. Saksa, O. Angeluse ja Karin Saarseniga või arvestatakse seejuures ka vastava eriharidusega ajaloostest.

Nii ühel kui teisel juhul ei ole muidugi võimatu, et see asjast puudutatu lüriitcrib, mis võib-olla oli jalg selle üllatava väite esitamise motiiviks. Ja kuigi ma kirjutamise momendil ei tea, mille eest ma Karin Saarsenile tänuvälgand olen, ega ole seda ka keegi küsitletuist mulle osanud üelda, on vabas maailmas toepoolest selline komme, et täna-tähes osatund teineteest eest. Ma saan siiski aru, et see nõukogude korra juures võib tunduvalt niivõrd rabavana, et see eraldi äärmärkimist vajab.

N. Liidus on sel ajal ju valitsemise tingimused kombed, nagu seda kuulsalt näitab oktoobrirevolutsiooni juhtivate tegelaste enamusse saatus. Kuigi see näitaks suurel määral peetakse Trotski teeneks, et koduajaks V. Venemaa riigina püsima jäi, sai ta tänuühaks teatavasti kirvelöögi pähe.

Kodumaa kirjutavad skribendid ei võigi aga selliseid üksikasju teada, kuna nõukogude raamatuid need asjad nii ei seisa, olguigi et sealsses "uurimusi" joonealuste viidetega pillavalt armastatakse ümber käia. Tähele pannes, et sedasorti viitamine taotleb rohkem töö varjamist kui selle selgitamist, on Kodumaa kirjutajate lapselik usk teadusliku aparraadi õndsakstegevusse mõjusse liigutav.

Primitiivse kultuuride juures kutsutakse seda feshishimiks, ja on kurb, et nüüd ka eesti rahvast püütakse sisse primitiivsesse kultuurimistesse suruda. See vaevalt siiski õnnestub, kuna kõiki märgid näitavad, et Eestis osatakse väga hästi ridade vahelt lugeda ning vahet teha ühe ja ümberpööratud ülikonna vahel. Meil vabas maailmas elaval eestlasi on seepärast vaevalt põhjust Kodumaa tsiteerimisest üldi eel suuremat muret tunda.

E. UUSTALU

HUUMOR

Viilulikontsert. Kunstnik mängib juba 15 minutit surmivagat klassikalist pala. 5-aastane poiss nihutab end tooli kogu aju rahutult ja küsib lõppeks emalt:

"Kuule, ema, kui ta viili pooleks on saaginud, kas siis võime ära minna?"

*

Kuulus lauljanna annab kontserdi. Mees kuulab vaimustusega ja soostab naisele:

"Küll sulle lauljataril on ilus korolatuuri!"

Naine: "Sa igavene nurjatu. Sel ajal kui teised kuulavad laulu, vahid sina lauljatri korolatuuri!"

*

"Kas sa oled ikka kindel, et see uus sõber tahab sinuga abielluda?" "Päril kindlasti, ema, see on juba niisugune perekond. Tema isa on abiellunud kuus korda ja ema viis korda."

*

Kohtunik: "Miks te keeldute maksimast alimente lapsel oma esimesest abielust?"

"Mul pole, paraku, millega maksta. Mu teine naine ei taha tööle minna."

*

Poisile näidati maali, kus oli kujutatud mitu kristlast, märtrit, kes olid heidetud veejaneluiste jõve sõdaks. Poiss uuris pilti ja ütles siis nutule:

"Sellele vaeale lõvile seal pildil nurgas ei jätkunud ühtki kristlast."

Riiklik komisjon laplaste küsimuses

Valituse otsusega rakendati töösse komisjon laplaste kultuuriküsimuste lahendamiseks. Komisjoni esimeheks on maaomanen Güsta Elfving. Liikmeks laplaste esindajana rektor Lars Thomasson ja põhjapärade pidaja Lars Usti. Komisjoni liikmeks on veel üks ametnik põllumajandusministeeriumist ja üks haridusministeeriumist.

Komisjoni ülesandeks on kaaluda mida ühiskond võib ja peaks ette võtma laplaste keele ja kultuuri toetamiseks Rootsis. Selleks peab komisjon muuseum kaardistama laplaste demograafiliselt ning uurima rahvuskultuuri ja keele suhte. Erikselt tuleb sealjuures silmas pidades näha lapsi, kes ei ole enam põhjapärade pidajad ning elavad hajutatult Rootsis.

Rootsi lapsel on korduvalt viimaste aastate jooksul nõudnud oma kultuuriprobleemide igakülgset käsitlust riikliku komisjoni kaudu. Kui a. 1968 ametisse rakendati sisserändajate komisjon (invandrarutredningen) palus Rootsi Laplaste Kesklüh koos eesti, soome ja juuri organisatsioonidega, et ka lapi küsimuse võetakse üles selle komisjoni raames ning et vähemuste esindajad kutsutaks osa võtma komisjoni tegevusest. Tookord ei annud vähemuste ühine pöördumine riigivõimude poole tagajärki. Nüüd on vähemalt laplastele vastu tulnud eri komisjoni määramisega.

Ootamatult lahkunud armast
ema ja tädi

Alide Rannus't

* 12. 4. 1898 Asukülas

† 12. 2. 1971 Tallinnas

mälestavad kurbuses

TUTAR LEILI

perekonnaga

RICHARD

perekonnaga

Armast tädi poega

**Johannes
Heinsoo'd**

mälestab sügavas leinas

JOONAS KOOLMEISTER
abihaasaga

Meie koolivend 34-ndast
lennust

Martin Kalbus

on lahkunud jäädavalt meie
hulgast.

Teda mälestavad ja leinavad

REALISTID

Armast

**Johannes
Nyman'i**

mälestava leinas tema 5-ndal
sünnupäeval 19. veebruaril

ABIKAASA

TUTAR ja VAIMES

Puhka pühas rahus!

Kultuurimälestised ohus okup. Eestis

Okup. Eesti kultuuriministeeriumi kollegium oleval "Sirp ja Vasara" alusel arutanud kultuurimälestiste (maakonnas). Märkimist leiab, et too rajoon on muinas- ja kultuurimälestiste poolest eriti rikas: tervelt 421 arheoloogia-, 52 ajaloo- ja 114 kunstimälestist. Kuid hästi oleval hooitustel vaid "Suures Isamaasõjas" langenute ja fashismiõhvrete ühishaudade eest, millega (sundkorras) tegelevat pärimiselt koolid.

Harju rajooni arheoloogiamälestuste hoidmise ja säilitamise oleval aga lood väga halvad, hoolimata sellest, et just neil oleval rahvusvaheline tähtsus, kuna nende kaudu saadavat m.h. Tallinna kui Põhja-Euroopa ühe vanima linna kohta.

Mitmed riikliku muinsuskaitse alla võetud kivikalmel, ohvrikivid ja ma-alused kalmistud oleval osaliselt või täielikult hävinud. Näit. oleval "Sommerlingi" külanõukogu "Mitsurini-nim. kolhoosi aladel" jätetud rühtud mitmed kivikalmel. Piirita veehoidlat ehitasid lohtud kivikalmel Vaskjala külas, osa

Lehma küla lähedastel ohvrikividest oleval purustatud või asukohast eemale veetud. Saku sovhoosis (obs. "näidissovhoos") oleval üks kivikalme buldooseriaga segi aetud, krui-saavgu ääri tasandades oleval hävitatud kivikalme Peningi sovhoosis, kuna metsamajand oleval toimikahjusid likvideerides rikkunud Padise linnusest, hävitades kaks-kolmandikku kultuurikihist. Kõik neis lühikemistes, hävitamistes ja rikkumistes süüdlased oleval seni selgitamata.

Peale selle takistavat arvukad (vähemad) purustatud arheoloogidel mälestiste (muinsuste) kompleksset uurimist Lehma Lool, Rael ja Tallinna Linnuvabriku piirkonnas. Mitmed väärtuslikud kunstimälestised oleval isegi kaduma läinud. Keilas, Kosel ja Sahal oleval lohtud vanu hauamõnumente ja kiviriste.

Ministeeriumi arutlusest selgunud, et kõik see lohtud tingitud Harju rajooni täitevkomitee hooletusest ning okupatsiooni valituse vastavast seadnud ja otsused oleval enamasti lihtsalt jäetud ellu viimata. Tervelt 94 prots. arheoloogiamälestistest oleval vastava kaitsetahvliga varustamata, 72 prots. ulatuses poleval valdajatega sõlmitud kaitselepinguid.

Puuduvat t.h. kultuurimälestiste kaitse usaldusmeeste (mitte ühine arheoloogiamälestiste kaitsega) võrk ning tehtavat vähe selgitust, et kohalik elanikkond saaks teadlikuks nende mälestiste tähtsusest ning oskaks neid hinnata ja hoida. "Reaalselt võimatuks kaaludes" oleval kõrgem ministeeriumi kollegium määratud poolelasta pikkuse tähtsaja, mille jooksul "kultuurimälestiste kaitse Harju rajoonis peab korda saama" (sic!).

Kulvõrd taoline "kordasamine" saab toimuda "kadumalainud" (ära varustatud) ning täiesti lohtud ning osaliselt ära kantud kultuurimälestiste osas, jääb selgusetuks.

Kusnezovi

Algus lk. 1

onne teda kõik tsarid kokku. Ning seda, mida Stalin tegi, ei näinud varrem ükski veneimeja ega tsar isegi mitte unes." Ka esitab Kusnezov küsimuse: "Mida on väidet neid ajad, mil sa isegi oma varju pead kartma?" Lisaks kirjeldab Kusnezov ka seda, kuidas Kiievi ümbruse kolhoosides "piinatase inimesi nüüd tuhandekordsest hullemini kui vanasti orjanjal. Feodaal-härrad jätsid talunikele vähemalt tülikese maad ja andsid neile ka mõned vabad päevad selle tülikese harimiseks, nüüd aga võetakse kõik, nii maa kui vabad päevad."

Kiievi tragöödia algas peatunava, Kreshatshatki, purustamisega. Kõik see organiseeriti NKVD poolt. Linn põles kolm nädalat. Hävitamise juhina esines nkvd-lane J. D. Kudria, kellele anti Nõukogude Liidu kangelaase tiitel. Hiljem kirjutati Kiievi hävitamine sakslaste arvele. Sellele valele vastasid sakslased siis 70 000 juudi ja venelase hukkamisega Babij Jaris (Naiste Kuristades).

Sakslaste arvel purustatud venelaste ka kuulsas Kiievi koovaskloostri koos maa-aluse katedraaliga. On loomulik, et koos kloostriga hävitatud ka kõik väärtuslikud kunstivarad ja kallid vanade raamatute käsikirjad. Ka selle roima teostas NKVD.

Lisaks kirjeldab Kusnezov kõiki kommunistlikke nälgiperioode, millega ohvriks langes miljonite viisi inimesi, Njeme, kuidas relvade sunnil aeti inimesi kolhoosidesse. Kui anti valida: kas kolhoos või surm, siis miljonid valisid surma. Terved külad jäid tühjaks ja seitse miljonit endist talunikku surid Siberis. Lisaks leivad kirjeldamist ka kõiki Stalini puhastusaktioone, ja see, kuidas likvideeriti ka teenekaid kommuniste.

Kõigi nende kirjelduste ja dokumenteerimiste tõttu on Kusnezovi romaan "Babij Jar" süüdistusakt Nõukogude Liidu võimu vastu. Selle võivad, ja iga maa, kus asus NKVD, peaks kandma hoiatavat silti: "Inimeste hävitamise ja nende ahvi tasemele viimise muuseum." Ka nõuab ta sõnaraamatust sõna "inimlikkust" kustutamist, sest "maskeral ei leidu enam üldse inimlikkust."

Huvitav ja süsteemi iseloomustav on ka see kirjeldus, mis näitab, kuidas Nõukogude Liidu töötataks. Kusnezov ütleb: "Üks töötaja, kolm peavad töötajat silmas ja kuus teostavat valvet."

Üldse on Kusnezovi romaan "Babij Jar" hirmuäratav epos mõrvast, nälgast ja provokatsioonist. Inimesed surevad kui kärbed. Surevad miljonite viisi. See on nn. kommunistlik humanism, mille siuks massilised hukkamised ja KZ-laagrid. Kõigest sellest jutustab romaan "Babij Jar", mis monumendina ka hoiatus, et "maailm kõigest sellest õpiks." Et ta ei unustaks, kuidas elatakse kommunistlikus idas, kuidas seal töötab teenur ning kuidas seal võimuteb see diktatuur, mis siis, kui ta veel laieneb, võib hävitada kogu meie tsivilisatsiooni.

Lühiteated Ameerikast

● Rahaministeerium laseb enam pakumise teel müügile varakambri seismas olnud 2 milj. 837 hõbedallariit, mis loodud müüdnud sajandil ja millete eest riik loodab kollektsionäridele saada kuni 75 milj. dollarit.

● President Richard Nixon viib Bethesda merevähiklaas Marylandi tervise kontrollil, mis toimub iga aasta. Ta leiab oleval heas tervises, kuid arstid soovitasid presidendile siiski rohkem kehaliis harjutusi ning puhketunde pikikespaist.

● Washingtonis külastikul olev Briti peaminister Edward Heath esines televisioonis ja ütles, et president Richard Nixonil on õigus lasta Põhja-Vietnami ühist põmitada, ku see tarvik on USA sõjavägede julegekule. Lõuna-Vietnami, eriti nende väljatõrjamise perioodil.

● Lennuvägi andis Long Islandit, Farmingdale asuval Fairchild-Hiller kompaniile ja Californias, Hawthornes asuval Northrop kompaniile tellimuse, ehitada uus võitluslennuk, mis massproduktioonis läheb siis kui mõlema tehase tootvõimenduste katsetamisel on parem välja valitud.

Huumor

Aastates lord istus oma klubi soolal ja oli süvenenud "Timesi" lugemisse. Tema laukakaaslane vastas talle ja ei pidanud lõpuks enam vastu:

"Vabandage, riigikass, et te matistate eile oma naise. Mis temaga juhtus?"

"Tema, teate, suri ära" pomises lord pead tõstmata.

*

"Kuule, mida teeb nüüd Toomas, kes lõpetas minevat aastal kooli?"

"Ta sõidab iga päev ringi, tasku raha täis."

"Tõesti? Võitis ta loteriiga?"

"Ei, ta omibussis piletitüüjaks."

Üritasid spionaazhi finantseerida vanade saksa laenupaberitega

LONDON — Tõenäolikt Nõukogude Vene valituse ülesandel töötavad agendid püüdis müüa vanu Saksa riigi laenupabereid umbes 72 miljoni dollari väärtuses, mis võeti Punaarmee poolt Riigipanga rahakapidest Berliini langemisel 1945.

Londonis püüti müüa riigilaenupabereid, mis anti välja 1930. a. kuna Shveitsis ja New Yorgis pakuti teiseks väärtpabereid. Londonipank, kellele tehti ettepanek ühe New Yorgis asuva agendi poolt müüa laenupabereid, võttis ühenduse Inglise salateenistuse Scotland Yard'iga, kes omakorda astus ühendusse Saksa liidupangaga Frankfurt'is, samuti aktiivseimudega USA-s. Lääne-Saksa liidupank ei tunnista laenupabereid, kui ei ole selgesti näidatud nende omanik. Arvatakse, et väärtpabereid on viidud Ida-Saksamaalt New Yorki, et finantseerida nendega Vene spiooni-tegevust.

Enam kui 500 miljoni väärtuses laenupabereid, teadmata hulk kullakange ja kalliskive võeti 15. mail 1945 Riigipangast Berliinis. USA juurdus tulemusena arvatakse, et varandused kõrvaldas Punaarmee luureohvitser major Feodor Novikov. Ka see süüdis riigi ülesandel või oli tema "eravõtte", pole seni selgunud. Riit ja vääriskivid kadusid, kuid laenupaberi dno vahetevahel siinseal tulnud päevavalgele.

Dr. R. M. Wies eLääne-Saksa saatkonnast Londonist, seletas Scotland

**METSAKODU
UUDISMAA**

POSTIARVE 694771 FALKÖPING

**VABAÕHUPIIRKOND EESTI
SKAUTLIKELE NOORTELE**

Hüdlaste-saarlaste talvepeo korraldaja Jakob Aljas pillimeeste keskel. Vasakult: Helmi Raik, Helju Broberg ja paremal äärel Pilli-Justin Saluäär. (Foto — Kopler)

Eesti heliloomingut Stockholmi aktusel

Iseisvusajal oli tavaks korraldada EV aastapäeva puhul "Estonia" kontserdisaalis süntoniakontserti eesti heliloojate, kahjuks pole majanduslikel põhjustel olnud võimalik seda traditsiooni maapaos jätkata. Mõni haruldane juhus välja arvatud, on siin meie helikunsti propagamine langenud eesti solistide ja kooride õlule.

Ka eeloleval Eesti Vabariigi aastapäeva aktusel Stockholmi Kontserdimaja suures saalis pühapäev, 21. veebruaril kell 13 pakutakse seekord eriti rikkalikult ja ulatuslikult läbilõike eesti muusikast.

Viuliekunstnik Celia Aumere kavas on kahe vanema, veel Peterburi Konservatooriumis oma hariduse saanud helilooja teosed — maapaos viibiva Juhan Aaviku "Albumileht" ja möödunud aastal kodumaal surnud Heino Elleri, "Männid". Iseisvusajal esilekerkinud generatsiooni esindavad Tartu Kõrgemas Muusikakoolis Heino Elleri juures kompositsiooniklassi lõpetanud varalaukunud Eduard Oja "Magatsitlite tants" (Aelita süüdist) ja maapaos viibiva Eduard Tubina, meie silmapaistvama sümfoniiku, "Capriccio" (loodud 1937 ja helilooja poolt k.a. jaanuaris redigeeritud).

Alt Santa Mõök laulab kahe maapaos esilekerkinud autori teoseid. Neist jõudis Torontois elutseva Kalju Raidi lõpetada Tallinna Konservatooriumis H. Elleri kompositsiooniklassi ja tuttavaks saada ühe meeskoorilaulu ja oma 1. sümfoniaga. Raidit on kavas rahvalaulu tüüpi "Ära viies" ning ulatuslik ja koloratuuriarukas kontsertaria "Ronk on laululaul" Kalju Lepiku sõnadele — üks meie vähesid humoristlikke soololaule.

Torontos oma muusikalise hariduse omandanud ja seal tegutsesva Lembit Avesoni loominguks on kavas K. Lepiku tekstile loodud laulu "Kurbus" ja kevadine "Juba lõhnavad teed". Soliste saadab klaveril Harri Kiisk.

Stockholmi Eesti Meeskoor Lembit Leetma juhatusel esitab oma endise kauaaegse dirigendi Eduard Tubina "Õhtulaulu" (Fr. Kuhlbari sõnad) ning kahe meie populaarse koorilaulu looja Juhan Simmi "Mulgimaale" (H. Adamson) ja Enn Võrgu "Kale-

Detroidis, USA-s suri Roman A. Koolmar.

Laates suri okt. kuul Karl Gross, 82 a. vana.

Tallinnas suri 15. jaan. Aleksander Järve-Järbach, 85 a. vana.

vipoeg kange meesi" meie rahvuseepose sõnadele. Ka E. Võrk esindab iseisvusajal esilekerkinud generatsiooni, olles lõpetanud Tallinna Konservatooriumis Artur Kapi kompositsiooniklassi.

E. V. aktus Göteborgis

Eesti Vabariigi 53-nda aastapäeva kontsertaktus toimub eeloleval pühapäeval, 21. veebruaril Hargrändi gümnaasiumi aulad, Skånegatan 20.

Aktus algab kell 2 päeval Eesti Üliõpilaskond Göteborgis esimehe Tiina Klementi avasõnaga. Aktuse koostööd peab pilsoop Sven Danell. Koorilaulu esitavad ühiskondade esinejad riigipäevalehtide Ove Nordstrand (m). Muusikalisel alal on kaastegevad Göteborgi Eesti Naiskoor Hilja Ivalo juhatusel ja Göteborgi Eesti Meeskoor ja G. E. Alkoali õpilaskoor Bero Tarjuse juhatusel.

Aktuse lõppsoona ütleb Tallinna lippkonna esindaja. Järgneb hümnide laulmine. Lippude sissetoomise ja valve korraldavad Põhjalatüred/Kalvepoja lippkond ja Tallinna lippkond ühiselt.

Christina (sünd. Roos) ja Tuudor Leetmar sündis 11. veebruaril. Stockholmis teise lapsena poeg.

Stockholmis kihelisel fil. dr. Joh. Ungerson ja fil. mag. Ingrid Kuldvere.

Tokios avaldatud statistika kohaselt oli 1970. a. Jaapanis üks sünnijuhutust iga 16 sekundi järele ja iga 44 sekundi tagant suri üks inimene. Keskmiselt iga 31 sekundi järele sündis ühele ja ühelelühutust toimus iga 5 minuti ning 30 sekundi järele.

Talvepidu suveöö serenaadiga

GÖTEBORGI (EPL) — Laupäeva õhtul, 23. jaanuaril leidis Göteborgis aset hüdlaste-saarlaste talvepidu. Nagu varem nii ka seekord laulus meie "lõõtsisündinud vestlaja" Linda Palm sissejuhatavad sõnad ja anda lühiajalise piduava-va tervisejooniga.

Avamiseks oli sõnavara võetud Heino Pahtmanni loodud "lugulauludest" Hiumaale, mis oli uudne, huvitav ja igati sobiv õhtu jaoks. Ernst Sinijärvi esitas laule hilisaare aineil ja "lõõtsisündinud tõi ja naljalugusid" ammandas pt. Palm oma põhjatuust varasest. Omastatud "Suveöö serenaadiga" esines Pilli-Juss lootsipillil ja hästi huumoririkas oli Hiu Heino armulugu "Saare Sassiist ja Sõrvesäärre Sohvast".

Lühinäendit kodusaare tõsihugudega esitasid proudad Palm ja Raik ja hr. Pahtmann.

Tantsumuusika eest hoolitsesid "pillimehed" Helju Broberg ja Helmi Raik ja Pilli-Juss Justin Saluäär. Saarerahva "õmepidu" oli meeldiv ja enam kui sajapealise pere kokku toonud.

Grupilennud Stockholmi

TORONTO (EPL) — Torontost teatakse, et seal on eellõõd käinud Eesti Ühispaniga liikmeile grupilennude korraldamiseks Stockholmis. Üks grupilennude korraldamiseks Stockholmis. Üks grupilennud on ette nähtud ajavahemiku 30. juunist kuni 21. juulini ja teine 14. juulist 4. augustini eeloleval suvel. Lennumatkade organisatsiooniks on, nagu selgub Toronto Eesti Maja kuulutuste-tahvile üles-pandud tekstest, Aino Kaing.

Leinateateid

Kihnus suri 29. detsembril Ermil Karjam, sünd. a. 1932 Kihnus. Tallinnas suri 1. jaanuaril Veera Kalam.

Potma vangilaagris on surnud 23. sept. 1969 Ants Hansop 56 a. vana.

Albany, USA-s suri 6. veebruaril Helen Peterson, sünd. 3. det. 1891 Saalas.

Long Islandil, USA-s suri 6. veebruaril Ida Linna, n-na Park, sünd. 3. det. 1891 Tartus.

Bridgeton, USA-s suri 30. jaan. Leida Porro, n-na Roose, sünd. 29. aug. 1914 Valgas.

New Yorgis suri 2. veebruaril Amalie Trifeldt, sünd. 11. okt. 1887 Riidaja Toosil.

Indianapolis, USA-s suri 8. veebruaril Alma Raag, n-na Adamberg, sünd. 10. nov. 1910 Kohilas.

Baltimore, USA-s suri 17. jaan. Hans Anniko, sünd. 26. aug. 1902.

Buffalos, USA-s suri 6. veebruaril Jüri Kalm, sünd. 5. märtsil 1893 Viljandimaal.

Minneapolis, USA-s suri 29. jaan. Elvine Oravas, sünd. 11. okt. 1884.

Essen-Bredeneys suri 6. veebruaril Aino Jooss, n-na Lebereicht, sünd. 13. apr. 1901 Narvas.

Sydney, Austraalias suri 21. jaan. Aleksander Malkus, sünd. 8. okt. 1895.

Lakewoodis, USA-s surid Enn ja Ene Kalmel.

Eesti Päevade organisatsioon USA-s moodustatakse 28. veebruaril.

(VE) — Ülemaailmsete Eesti Päevade Peakomitee esimees R. Kreem viibis New Yorgis, võttes osa Ühendriikide eesti organisatsioonide esindajate koosolekust 1972. a. Eesti Päevade Ühendriikide komitee moodustamiseks. R. Kreemil oli New Yorgis arvukalt läbirääkimisi Ülemaailmsete Eesti Päevade ühenduses olevais küsimusis USA Eesti Rahvuskomitee esimehe H. Leesmentiga ja teiste sealse tegevuse juhtivate isikutega, informeerides Eesti Päevade teatud ettevalmistustöödest ja selgitades USA eestlaskonna seisukohti. Toimunud organisatsioonide esindajate koosolekul valiti Päevade USA Komitee ettevalmistav toimkond, kes 28. veebruariks kutsus kokku suurema koosoleku ametlikult 1972. a. Eesti Päevade Komitee Ühendriikides moodustamiseks.

Ülemaailmsete Eesti Päevade ettevalmistamise algatamiseks koosolekust New Yorgis võtsid osa eesti organisatsioonide esindajad. Peale New Yorgi organisatsioonide oli esindajaid ka Philadelphia, Long Islandil ja Lakewoodis. Koosolekul esitas Peakomitee esimees R. Kreem pikema ülevaetliku informatsiooni senistest ettevalmistustest ja põhjustest, miks peapidustuste ajaks on määratud 15. juuli 1972.

Üldlääbirääkimistel oli ameerika organisatsioonide esindajate peamurks Eesti Päevade pidustuste aeg, kuna kesksuvised aja kiitu võib Ühendriikides osas kannatada Eesti Päevadele osavõtjate arv nii tege-laskonna kui ka lühise pidustustele sõltajate osas.

Ühendriikide poolt oleks peetud soovitatavaks juuli alguse pikka nädala-lõppu ja avaldati kahetsust, et "Seed-riortu" sellal ajal tahab oma pidustusi korraldada.

Lääbirääkimistel esitati mitmesuguseid soovijavalidusi Eesti Päevade ürituste soojalise kavandamise osas, et ker-gendada USA eestlaste osavõttu pidustustest. Sooviti skautliku Suur-laagri ajalist lähendamist peapidustustele, nii et see järgneks kohe pärast peapidustustele eelnevatel päevadel.

Rahvuskomitee esimees H. Leesment rõhutas, et seni on USA-st tulnud rohkemvõimaliselt rahvast Eesti Päevadele Kanadas, USA-s olnud Eesti Päevadele on Kanadas tulnud aga peamiselt ainult esinejaid.

Üldiselt aga toetab USA kindlat Eesti Päevi ja suhtub nende läbi-viimisele positiivselt.

Rahvatantsijate esindaja F. Rikka märkis, et suvise aja tõttu on küll teatud raskusi, kuid nendega loode-takse toime saada.

Koosolekul esitati mitmesuguseid soovide Eesti Päevade ajal nii turistli-ke ringsõitude korraldamise ja Eesti

Majas esiti toetudude massitoitlustami-se korraldamise alal mida Peakomi-tee on kasulikul silmas pidades. Skautli-ku suurilaagri aja küsimuse selgitav-lahemalt gaidide ja skautide organisatsioonid. Esitati mõningaid soovide ka muusikatoimkonna alal.

Kogu ürituse üldiseks kordamine-kuks oli üldine arvamine, et "Seed-riortu" peaks 1972. aastal oma juuli alguseks mõeldud suvepidustuste ära jätma.

Koosolek otsustas Ülemaailmsete Eesti Päevade USA Komitee moodus-tamiseks valida 5-liikmelise etteval-mistava toimkonna, kes 28. veebruar-iks kutsus kokku organisatsioonide esindajate üldkoosoleku, kus luuakse USA-poolne organisatsioon sama skeemi alusel, nagu see on teostatud Kanadas. Ettevalmistavasse toimkon-da valiti Valfrid Siirak (esimees), Eduard Ojand, Heino Maasikas (USA E. Spordiliidu esimees), Fer-dinand Rikka (rahvatantsijate esin-daja) ja Ants Laan.

Ira Löfvander & Co AB

Surbrunnsgatan 29, 113 48 Stockholm

Telefon 32 21 40

För leverans i SSSR finnes ett mycket begränsat

antal bilar "Moskvitsch 408 IE",

totalpris kr. 13.493:70

Obs! Gäller endast t.o.m. 26 februari.